

**Drejtoria e Përgjithshme e të Drejtave të Njeriut
Këshilli i Evropës
F-67075, Strasbourg Cedex**

<http://www.humanrights.coe.int>

Këta udhëzues të të drejtave të njeriut kanë si qëllim të jenë udhëzues mjaft praktikë mbi mënyrën sesi nene të veçanta të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut janë zbatuar dhe interpretuar nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në Strasburg. Ato janë shkruar duke pasur në mendje profesionistët ligjorë, dhe veçanërisht gjyqtarët, por janë të aksesueshme gjithashtu për lexues të tjerë të interesuar.

Council of Europe
European Commission

Conseil de l'Europe
Commission européenne

E drejta e pronës

*Një udhëzues
për zbatimin
e Nenit 1 të Protokollit Nr.1
të Konventës Evropiane
për të Drejtat e Njeriut*

Monica Carss-Frisk

E drejta e pronës

*Një udhëzues
për zbatimin
e Nenit 1
të Protokollit Nr.1 të Konventës
Evropiane për të Drejtat të Njeriut*

Monika Carss-Frisk

Manualet e të drejtave të njeriut, Nr.4

Manualet e botuara tashmë në serinë e “Manualeve të të drejtave të njeriut”

- Manuali Nr.1:* **E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2001)
- Manuali Nr.2:* **Liria e Shprehjes.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2001)
- Manuali Nr.3:* **E drejta për një proces të drejtë gjyqësor.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2001)
- Manuali Nr.4:* **E drejta e pronës.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 1 të Protokollit Nr.1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2001)
- Manuali Nr.5:* **E drejta për lirinë dhe sigurinë e personit.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 5 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2002)
- Udhëzuesi Nr.6:* **Ndalimi i torturës.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 3 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (që del së shpejti).

Opinionet e shprehura në këtë botim janë ato të autorit dhe nuk përfshijnë përgjegjësinë e Këshillit të Evropës. Ato nuk duhet të konsiderohen se iu bëjnë ndonjë interpretim zyrtar në rastin e instrumenteve ligjorë të përmendura në to, të tillë që ti bëjë të detyrueshme këto instrumente për qeveritë e shteteve anëtare, organet statutorë të Këshillit të Evropës apo për ndonjë organ tjetër të krijuar në bazë të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

Përkthimi dhe botimi financohen nga Programi i IV-t i Përbashkët midis Komisionit Evropian dhe Këshillit të Evropës i titulluar “Mbështetje për Shkollën e Magjistraturës, Organizimi dhe Trajnimi i Profesioneve të lira të drejtësisë dhe Promovimi i të Drejtave të Njeriut në Shqipëri”

*Drejtoria e Përgjithshme e të Drejtave të Njeriut
Këshilli i Evropës
F-67075 Strasbourg Cedex
Këshilli i Evropës, 2001*

Botimi i parë, Nëntor 2001
Botimi i dytë (me korigjime), Shkurt 2003
Shtypur: Gent Grafik
Pripres: cprstudio.com

Përmbajtja

Hyrja.....	5
Opinione të përgjithshme për Nenin 10.....	7
Mbrojtja e lirisë së shprehjes – paragrafi i parë.....	8
Çfarë mbrohet në bazë të paragrafit	18
Liria për të pasur opinione.....	10
Liria për të dhënë informacione dhe opinione.....	11
Liria për të marrë informacion dhe ide.....	13
Liria e shtypit.....	13
Liria për transmetime radiofonike dhe televizive.....	15
Sistemi i kufizimeve me ushtrimin e të drejtës për lirinë e shprehjes – paragrafi i dytë.....	16
Liria e shprehjes në praktikë.....	31
Liria e shprehjes dhe sigurimi kombëtar.....	31
Liria e shprehjes dhe parandalimi i çrregullimeve dhe krimit	39
Liria e shprehjes dhe morali.....	43
Liria e shprehjes dhe reputacioni e të drejtat e të tjerëve.....	45
Liria e shprehjes dhe autoriteti e paanshmëria e pushtetit gjyqësor.....	55
Mbrojtja e burimeve gazetareske dhe synimet legjitime.....	58

IV Justifikimi i një ndërhyrjeje me të drejtën për pronën.....	26
Interesi publik ose i përgjithshëm.....	26
Proporcionaliteti	31
Masat tatimore.....	36
Kompensimi	37
Siguria ligjore.....	40

V Çështje të tjera 44

Interpretimi i Nenit 1 të Protokollit Nr.1 me Nenin 14.....	44
Shkelje të vazhdueshme.....	44
Aplikimi i të drejtës për pronën midis palëve private.....	45

I Vështrim i Përgjithshëm

Hyrja

1. Neni 1 i Protokollit Nr.1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut garanton **të drejtën e pronës**¹.

2. Ai parashikon:

Çdo person fizik ose juridik ka të drejtën për gëzimin në mënyrë paqësore të pasurisë së tij. Askush nuk mund të privohet nga prona e tij, përveçse për arsye të interesit publik dhe në kushtet e parashikuara nga ligji dhe nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare.

Dispozitat pararendëse, sidoqoftë, nuk çenojnë të drejtën e Shtetit për të vënë në fuqi ligje të tilla që i konsideron të nevojshme për të rregulluar përdorimin e pasurisë në përputhje me interesin e përgjithshëm, ose për të siguruar pagesën e tatimeve ose të kontributeve të tjera, ose të gjykatave.

3. Konventa nuk është e vetme midis instrumenteve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut që njeh të drejtën e pronës². Përfshirja e kësaj të drejte në Konventën Evropiane, gjithsesi, ishte e diskutueshme. Mbretëria e Bashkuar dhe Suedia, në veçanti, ishin të shqetësuara për faktin nëse përfshirja e së drejtës së pronës në Konventë mund të pengojë pushtetin e Shteteve për të implementuar programe për shtetëzimin

1. *Marckx kundër Belgjikës*, A31 (1979).

2. Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut parashikon për shembull, se "1. Cilido ka të drejtën të zotërojë vetë pronë si dhe në shoqëri me të tjerë. 2. Askujt nuk do t'i mohohet arbitrarisht prona e tij" (CF. Konventa Ndërkombëtare mbi të Drejtat Civile dhe Politike, ku e drejta nuk është përfshirë)

3. Shih Harris, O'Boyle and Warbrick, *Ligji i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut* (1995), f.516.

e industrive për qëllime politike dhe sociale.³ Formulimi që u miratua përfundimisht, parashikon një të drejtë cilësore të pronës

4. Përkatësisht, Shteti ka një liri të gjerë vlerësimi në implementimin e politikave sociale dhe ekonomike që kanë si efekt të ndërhyrjes të drejtën e pronës⁶. Por kjo nuk do të thotë se Gjykata nuk ka rol për të luajtur në vlerësimin e legjitimitetit të një ndërhyrjeje të tillë. Ashtu si vërejtja Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në çështjen *Jamës kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁷:
...megjithëse Gjykata nuk mund të zëvendësojë vlerësimin e saj me atë të autoriteteve kombëtare, është e detyrueshme që të rishikojë masën e kontestuar sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1, dhe duke bërë këtë, të shqyrtojë faktet në lidhje me të cilat kanë vepruar autoritetet kombëtare. (paragr.46).

5. Veçanërisht, në vitet e fundit ka pasur shumë çështje në të cilat Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka zbuluar se Shteti ka tejkaluar lirinë e vet të vlerësimit dhe ka shkelur të drejtën e pronës të garantuar nga Neni 1 i Protokollit Nr.1.⁸

Vështrim i përgjithshëm i të drejtës

Qëllimi

6. E para gjë që duhet pasur në mendje kur merret parasysh Neni 1 i Protokollit Nr.1 është se **koncepti i pronës ose "pasurisë" interpretohet gjerësisht**. Ai mbulon një gamë interesash ekonomikë. Si më poshtë vijon janë nën garantimin e Nenit 1: pasuritë e luajtshme e të pajujtshme, interesat e tundshme e të patundshme, si për shembull aksione, patenta, caktim me arbitrazh, e drejta për një pension, e drejta e një pronari për të dhënë me qera, interesat ekonomikë të lidhura me drejtimin e një biznesi, e drejta për ushtrimin e një profesioni, një e drejtë legjitime që do të vihet në zbatim një çështje pune, një pretendim ligjor dhe klientela e një kinemaje⁹.

7. Megjithatë, mbrojtja që siguron Neni 1 i Protokollit Nr.1 nuk aplikohet përderisa/ dhe deri kur të jetë e mundur që të parashtrohet një pretendim për pronën në fjalë: mbrohet vetëm pasuria ekzistuese dhe jo e drejta për të marrë pasuri. Ajo vazhdon se shpresa për të trashëguar prona në të ardhmen, për shembull, nuk mbrohet nga Neni 1.

4. Shih në veçanti paragrafin e dytë të Nenit 1 të Protokollit Nr.1.
5. Përsa i përket konceptit të "lirisë së vlerësimit", shih paragr.94.
6. *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A98 (1986), paragr.46.
7. A98 (1986).
8. Shih për shembull, *Sporrong and Lomroth kundër Suedisë*, A52 (1982); *Hebtrich kundër Spanjës* A 296-A (1994); *Holy Monasteries kundër Greqisë* A 301-A (1994); *Pressos Compania Naviera SA kundër Belgjikës* A332 (1995); *Aka kundër Turqisë* 1998-VI (1998); *Papachelas kundër Zvicrës* (25 mars 1999); *Brumarescu kundër Rumanisë* (28 tetor 1999); *Immobiliare Saffi kundër Italisë* (28 tetor 1999); *Spacek kundër Republikës Çeke* (9 nëntor 1999); *Beyeler kundër Italisë* (5 janar 2000); *Chassagnou kundër Francës* (29 prill 2000); *Carbonara and Ventura kundër Italisë* (30 maj 2000); *Former King of Greece and Others kundër Greqisë* (23 nëntor 2000).
9. Për një analizë të detajuar të precedentit mbi këtë aspekt, shih më poshtë, paragr.42.

8. Është e rëndësishme që të mbahet parasysh fakti se organet kolegjiale si dhe personat fizikë mund ti referohen Nenit 1 të Protokollit¹⁰.

Tre rregullat

9. Neni 1 i Protokollit Nr.1 është hartuar për të pasur në përbërje tre rregulla të dallueshëm. Kjo analizë u parashtrua së pari nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në gjykimin e saj në çështjen *Sporrong and Lannorth kundër Suedisë*¹¹. Ky është një nga vendimet më të rëndësishme të Gjykatës sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

10. Rasti kishte të bënte me disa pasuri shumë të vlefshme (ndërtesa dhe toka) në Stokholmin qendror në Suedi. Bordi Administrativ i Kontesë vendosi që pronat kishin nevojë për zhvillim, dhe kështu vendosi dy lloj masash të ndryshme: leje për shpronësim (që do të thoshte se pasuria mund të ishte e shpronësueshme në të ardhmen) dhe ndalim mbi ndërtimet (që ndalon çdo ndërtim të çdo lloji). Një nga pronat iu nënshtrua një lejeje shpronësimi për një total prej 23 vjetësh dhe një ndalimi për ndërtim prej 25 vjetësh. Një pronë tjetër iu nënshtrua një lejeje për shpronësim për 8 vjet dhe ndalimi për ndërtim për 12 vjet. Gjatë kohës kur këto masa ishin në zbatim, sigurisht që u bë më e vështirë shitja e pronave. Aktualisht masat ishin hequr për shkak të një ndryshimi në politikën e planifikimit. Pronarët e pronave u ankuan në Gjykatën Evropiane të të

Drejtave të Njeriut sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1. Ata nuk kishin marrë kompensim për kohën kur pronat e tyre ishin ndikuar nga masat përkatëse.

11. Pyetja e parë për Gjykatën ishte nëse kishte ndodhur ndonjë ndërhyrje në pronë apo jo, brenda kuptimit të Nenit 1. Qeveria Suedeze argumentoi se lejet e shpronësimit dhe ndalimit të ndërtimit ishin thjesht një pjesë përbërëse e planifikimit të qytetit, dhe nuk dëmtonin fare të drejtën për të gëzuar në paqe pronat. Por Gjykata u tregua e shprejtë në refuzimin e një argumentimi të tillë. Ajo vërejti se megjithëse ligjërish e drejta e zotërimit të pronësisë (d.m.th. pronësia) mbetet e paprekur, në praktikë, mundësia e ushtrimit të së drejtës së pronës zvogëlohej në mënyrë të konsiderueshme. Gjykata vërejti se për shkak të lejeve të shpronësimit, e drejta e aplikantëve për pronën bëhej “e pasigurt dhe e shfuqizueshme”. Për këtë arsye Gjykata shpalli se kishte ndërhyrje në të drejtën e pronës së aplikantëve. Më pas, parashtrori analizën e Nenit 1 duke përfshirë tre rregullat:

Ky Nen (Neni 1 i Protokollit Nr.1) është i përbërë nga tre rregulla të dallueshëm. Rregulli i parë, i cili është i natyrës së përgjithshme, parashtron parimin e gëzimit në paqe të pronës; ky është formuluar në fjalinë e parë të paragrafit të parë. Rregulli i dytë mbulon privimin e zotërimeve dhe ia nënshtron atë disa kushteve të caktuara; kjo shfaqet në fjalinë e dytë të të njëjtit paragraf. Rregulli i tretë njeh faktin që Shtetet kanë të drejtë, midis të tjerave, të kontrollojnë përdorimin e pronës në përputhje me interesin e përgjithshëm, duke

10. Kjo është e qartë nga renditja e fjalëve në rreshtin e parë të Nenit 1: “çdo person fizik ose juridik ka të drejtën e...” (shtohet theksi).

11. A52 (1982).

12. *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A98 (1986), paragr.46.

vënë në zbatim ligje të tilla siç e gjykojnë të nevojshme për qëllimin në fjalë; kjo përfshihet në paragrafin e dytë. (paragrafi 61).

12. Gjykata më pas mori në konsideratë faktin nëse aplikohet rregulli i dytë dhe u shpreh se nuk ka pasur shpronësim ose privim të pronës. Aplikantët gjatë gjithë kohës kishin të drejtë, sipas ligjit, të vinin në përdorim, shisnin, dhuronin dhe në mënyra të tjera të përdornin pronat. Megjithatë ishte bërë më e vështirë që të shiteshin pronat për shkak të masave në fjalë, ende ishte e mundur për aplikantët që ta bënëin atë. Kështu, fjalia e dytë e paragrafit të parë (d.m.th. rregulli i dytë) nuk aplikohet.

13. Përsa i përket paragrafit të dytë të Nenit 1 (d.m.th. rregulli i dytë), Gjykata u shpreh se ai mjaft qartë aplikohet për ndalimet mbi ndërtimet, ku përfshihet kontrolli i përdorimit të pronës. Lejet e shpronësimit, nga ana tjetër, duhet të konsideroheshin në bazë të fjalisë së parë të paragrafit të parë (d.m.th. rregullit të parë), sepse ato nuk përbënin privime të pronës, ose nuk kishin si qëllim kontrollin e përdorimit të pronës.

Justifikimi: Ndërhyrje të lejueshme me pronën

14. Pas marrjes së vendimit se nuk ka ndërhyrje me pronën brenda kuptimit të një prej tre rregullave të Nenit 1 të Protokollit Nr.1, hapi tjetër ishte që të vendosej nëse ajo ndërhyrje mund të justifikohet nga Shteti. Nëse ajo do të mund të justifikohet (ku barra e provës i përket Shtetit), nuk do të kishte shkelje të Nenit 1 të Protokollit.

15. Me qëllim që të bëhet justifikimi, çdo ndërhyrje me të drejtën e pronës duhet të kishte një objektiv legjitim në interes publik ose në interesin e përgjithshëm¹².

16. Por nuk është e mjaftueshme që ndërhyrja ti shërbejë një objektivi legjitim. Ajo duhet të jetë edhe proporcionale. Në çështjen *Sporrong dhe Lannroth kundër Suedisë* (si më sipër) Gjykata bëri deklaratën e rëndësishme të parimit në lidhje me justifikimin e një ndërhyrjeje si më poshtë: *...Gjykata duhet të përcaktojë nëse ishte ndeshur një ekuilibër i drejtë midis kërkesave të përgjithshme të komunitetit dhe kushteve për mbrojtjen e të drejtave themelore të individit...Kërkimi për këtë ekuilibër është i bashkëqëndrueshëm në të gjithë Konventën dhe reflektohet gjithashtu në Strukturën e Nenit 1 të Protokollit Nr.1 (paragr.69) (shtohet theksi).*

13. *Sporrong dhe Lannroth kundër Suedisë*, A52 (1982), paragr.73.
14. Shih më poshtë, paragr.20.
15. *Witerwerp kundër Hollandës*, A33 (1979).
16. Shih më poshtë, paragr.149.
17. Në *Iatridis kundër Greqisë* (25 mars 1999), Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut thekson rëndësinë e këtij kushti dhe u shpreh se kjo ishte e para pyetje për tu bërë, sepse nëse ndërhyrja nuk do ishte e ligjshme, nuk do të ishte në pajtim me Nenin 1 të Protokollit Nr.1 (paragr.58). Ky kusht megjithatë është renditur si pyetje e fundit e mësipërme, sepse parashikohet se në shumicën e rasteve pyetjet kryesore do të jenë nëse ndërhyrja i shërben një objekti legjitim dhe nëse është proporcionale.
18. Shih Apl. Nr.12633/87, *Smith Kline and French Laboratories kundër Hollandës* (1990), për njohjen e faktit se Neni 1 i Protokollit Nr.1 mund të aplikohet në zotëruesin e patentave.

Në aplikimin e kësaj prove, Gjykata shpalli se ekuilibri i drejtë kishte humbur në këtë rast. Në një tjetër deklaratë të rëndësishme të këtij parimi, të cituar përsëri e përsëri në gjykimet e mëtejshme, Gjykata u shpreh: *Duke u kombinuar në këtë mënyrë, të dy seritë e masave krijuan një situatë që ka bërë të humbë ekuilibri i drejtë i cili mund ndeshet midis mbrojtjes së të drejtës për pronën dhe kushtit të interesit të përgjithshëm. Çështja Sporrong and Znj. Lannroth mbarte një barrë individuale dhe të tepërt, e cila mund të bëhet legjitime vetëm nëse do të kishin pasur mundësinë të kërkonin një reduktim të kufijve kohor ose të pretendonin kompensim. Megjithatë, në kohën në fjalë ligji Suedez përjashtoi mundësitë dhe akoma e përjashtoi të dytën (paragr.73) (shtohet theksi)*

17. Kështu është e rëndësishme të konsiderohet fakti nëse ndonjë ndërhyrje me pronën prish ekuilibrin e drejtë midis mbrojtjes së të drejtës së pronës dhe kushtit të interesit të përgjithshëm. Një ekuilibër i drejtë i tillë nuk do të ishte prishur nëse pronari individual i pronës ka “një barrë individuale dhe të tepërt”¹³. Aplikimi i këtyre kritereve merret në shqyrtim në detaj më poshtë¹⁴.

18. Një ndërhyrje me pronën gjithashtu i nënshtrohet kushtit të **sigurisë ligjore** ose ligjshmërisë. Ky kusht është i shprehur qartë në fjalinë e dytë të paragrafit të parë të Nenit 1 të Protokollit Nr.1, ku parashikohet se një privim i pronës duhet “të nënshtrohet kushteve të parashikuara nga ligji”. Por, parimi i sigurisë

ligjore është i gjithëgjendur në Konventë të marrë si një e tërë dhe duhet të jetë në pajtim me cilindo nga tre rregullat e Nenit 1 që aplikohen.

19. Siguria ligjore kërkon ekzistencën e/dhe përputhshmërinë me dispozitat ligjore vendase të aksesueshme dhe mjaftueshmërisht korrekte, që të përmbushin kërkesat thelbësore të konceptit të “ligjit”. Me fjalë të tjera, fraza “i nënshtrohet kushteve të parashikuara nga ligji” nuk kufizohet vetëm me ligjin vendas. Konventa kërkon që të sigurojë që vetë ligji vendas të përputhet me kërkesat thelbësore të “ligjit”. Kjo përfshin një procedurë të drejtë dhe korrekte, shprehimisht, që masa në fjalë të nxirret dhe të zbatohet nga një autoritet kompetent dhe që nuk duhet të jetë arbitrar¹⁵. Gjithashtu duhet të parashikohet një mbrojtje procedurale kundrejt keqpërdorimit të pushtetit të Shtetit. Parimi i sigurisë ligjore merret në shqyrtim më tej edhe më poshtë¹⁶.

Pyetje për tu bërë

20. Në vijim të sa më sipër del se pyetjet që duhen bërë kur merret në shqyrtim fakti nëse ka ndodhur një shkelje e së drejtës së pronës së garantuar nga Neni 1 i Protokollit Nr.1 janë:

- (i) A ekziston e drejta e pronës pasurisë brenda qëllimit të Nenit 1?
- (ii) A ka ndodhur një ndërhyrje me pronën?

- (iii) Në cilin prej tre rregullave të Nenit 1 duhet të konsiderohet ndërhyrja?
- (iv) A i shërben ndërhyrja një objekti legjitim në interesin publik ose atë të përgjithshëm?
- (v) A është ndërhyrja proporcionale? Domethënë, a prishet ekuilibri i drejtë midis kërkesave të interesit të përgjithshëm të komunitetit dhe kushteve të mbrojtjes së të drejtave themelore të individit?
- (vi) A përputhet ndërhyrja me parimin e sigurisë ligjore ose ligjshmërisë?¹⁷

21. Nëse ka ndodhur një ndërhyrje me pronën, ndërhyrja do të jetë e papajtueshme me Nenin 1 të Protokollit Nr.1, nëse përgjigjia e ndonjëres nga pyetjet (4) deri në (6) është “jo”.

II Qëllimi i të drejtës për pronën

22. Siç u tregua më sipër, koncepti i asaj që përbën pronën ose “pasurinë” në Nenin 1 të Protokollit Nr.1 është i gjerë. **Një sërë interesash ekonomike** i përkasin qëllimit të së drejtës së pronës, duke përfshirë pronën e luajtshme e të paluajtshme, interesat e tundshme e të patundshme.

23. Neni 1 që aplikohet për pronësinë e **aksioneve në një firmë**, për shembull, u njoh nga Komisioni Evropian i të Drejtave të Njeriut në 1982 në Aplikimet Nr. 8588/79 dhe 8589/79, *Bramelid and Malmstrom kundër Suedisë* (1982)¹⁸. Çështja kishte lidhje me dy individë privatë që zotëronin aksione në një dyqan të madh e të mirënjohur në Stokholm, Suedi. Në 1977, u miratua një Akt i ri për Firmat, i cili kishte efektin që çdo firmë e cila zotëronte më shumë se 90% të aksioneve dhe të drejtave për të votuar në një firmë tjetër, kishte të drejtë të kërkonte nga minoranca e aksionerëve që të shisnin aksionet tek ky aksioner me të njëjtin çmim siç do të ishte paguar po të kishte blerë aksionet nëpërmjet një oferte publike, ose në të kundërt me një çmim të caktuar nga gjyqtarët e arbitrazhit. Aksionerët që janë në minorancë bënë ankim në Komision mbi aplikimin e ligjit të ri tek ata. Ata argumentuan se atyre do tu duhej të dorëzonin aksionet e tyre tek aksionerët e shumicës me një vlerë më të ulët se atë të tregut. (Çmimi ishte caktuar nga gjyqtarët e arbitrazhit).

24. Komisioni së pari mori në shqyrtim faktin nëse aksionet kapnin shumën e “pronave” brenda kuptimit të Nenit 1 të Protokollit Nr.1. Ata morën në shqyrtim faktin se sa kompleks ishte kuptimi i një aksioni: një certifikatë që i premtan pronarit të një aksioni në një firmë, së bashku me të drejtat përkatëse (veçanërisht të drejtat për të votuar). Aksioni përfshin gjithashtu edhe një pretendim indirekt mbi pasuritë e firmës. Nuk kishte dyshim se në këtë rast aksionet mbartnin vlerë ekonomike. Kështu Komisioni konkludoi se aksionet përbënin “pasuri”.

25. Përsa i përket çështjes se cili nga tre rregullat i Nenit 1 aplikohet, Komisioni shqyrtoi faktin se aplikimi i Aktit për Firmat për aksionet e minorancës nuk i përkiste rregullit të dytë të “privimit”, ashtu si kishin argumentuar aplikantët. Komisioni vëzhgoi se, megjithëse nuk kishte një referim të shprehur për “shpronësim” në Nenin 1, renditja e fjalëve tregonte qartë se rregulli i dytë kishte si qëllim që ti referohej shpronësimit d.m.th. veprimet me anë të të cilit Shteti shtie në dorë – ose autorizon një palë të tretë të shtjerë në dorë – një pjesë të veçantë të pronës për një qëllim i cili është që ti shërbejë interesit publik. Ky interpretim u konfirmua nga parashikimet në Nenin 1. Komisioni mori parasysh se legjislacioni për të cilin po bëhej ankimi ishte diçka totalisht e ndryshme. Ai kishte lidhje me marrëdhëniet midis individëve privatë. Për këtë arsye fjalia e dytë nuk aplikohet në këtë rast.

26. Më pas Komisioni vërejti se në të gjitha Shtetet Palë të Konventës legjislacioni që udhëhiqte marrëdhëniet private ligjore midis individëve përfshinte rregulla që përcaktojnë efektet e këtyre lidhjeve ligjore përsa i përket pronës, dhe, në disa raste, i kërkohet një individ ti dorëzojë pronën një tjetri. Shembujt përfshinin ndarjen e pronës së trashëguar, veçanërisht atë bujqësore, ndarjen e të mirave martesore, dhe në veçanti marrjen dhe shitjen e pronës gjatë kohës së ekzekutimit. Komisioni konsideroi faktin që ky lloj rregulli, i cili është thelbësor në shoqërinë e lirë, në parim nuk mund të bjerë në kundërshtim me Nenin 1 të Protokollit Nr.1. Megjithatë, Komisioni duhet të sigurohej se, në përcaktimin e efekteve mbi pronën e marrëdhëniesve ligjore midis individëve, ligji nuk krijonte një pabarazi të tillë që të bënte që një personi në mënyrë arbitrare dhe të padrejtë ti mohohej prona në favor të një tjetri. Në çështjen që kishte në shqyrtim nuk kishte një pabarazi të tillë.

27. Çështja e mësipërme *Bramelid and Malmstrom kundër Suedisë* është e rëndësishme jo vetëm sepse njeh faktin që pronësia e aksioneve i përket mbrojtjes së Nenit 1 të Protokollit Nr.1, por gjithashtu sepse e bën të qartë faktin se ky Nen është në gjendje të aplikohet në legjislacionin i cili ndikon **marrëdhëniet ligjore midis individëve privatë.**

28. Në çështjen më të fundit të *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis kundër Greqisë*¹⁹, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut u shpreh se një **caktim me arbitrazh** është një “pasuri” për qëllimet e Nenit 1 të Protokollit Nr.1. Me anë të një kontrate të bërë në 1972, Z. Andreadis kontrakttoi me një Shtet (që në atë kohë ishte nën kontrollin e një diktature ushtarake) për ndërtimin e një rafinerie të përpunimit të vajit pranë Athinës në Greqi nga një firmë që ai zotëronte (“Stran”). Kostoja do të ishte rreth 76 milion dollarë. Shteti ratifikoi kontratën me anë të një dekreti legjislativ, por më pas dështoi në përmbushjen e detyrimeve nga ana e tij. Menjëherë pas kthimit të demokracisë në Greqi, Shteti konsideroi se kontrata binte ndesh me ekonominë kombëtare dhe e përfundoi atë. Stran kishte marrë përsipër kosto të mëdha përpara se kontrata të përfundohej. Këtu lindi një mosmarrëveshje dhe Stran nisi procedimet ligjore kundër Shtetit në Athinë. Shteti argumentoi se gjykatës së Athinës i mungonte juridiksioni dhe se çështja duhet të shkonte në gjykatën e arbitrazhit. Ajo vazhdoi me përcaktimin e gjykatës së arbitrazhit dhe i kërkoi asaj ti shpallte si të pabaza të gjitha pretendimet ligjore të Stran. Por në fakt gjykata e arbitrazhit shpalli çështjen në favor të Stran, duke urdhëruar pagimin nga ana e Shtetit të shumës prej mbi 16 milion dollarë Stran-it. Shteti më pas aplikoi në gjykatë që të mos merrej parasysh arbitrazhi mbi bazën që gjykata e arbitrazhit kishte mungesë në juridiksion. Shteti humbi në gjykatën e apelit. Ndërsa çështja si

rrjedhojë mbeti pezull në gjykatën e kasacionit, Shteti, në 1987, promulgoi një ligj të ri, i cili kishte fuqinë që ta bënte vendimin e arbitrazhit në favor të Stan-it të pavlefshëm dhe të pazbatueshëm. Stran dhe Z.Andreadis u ankimuan në organet e Strasburgut, midis të tjerave, në bazë të Nenit 1 të Protokollit Nr.1 të Konventës.

29. Pjesa më e madhe e çështjes së paraqitur në Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut kishte lidhje me Nenin 6 të Konventës. Në lidhje me Nenin 1 të Protokollit Nr.1, Shteti argumentoi se nuk kishte ndërhyrje me “pasurinë”. Ata kundërshtuan duke pretenduar se një caktim me arbitrazh nuk mund të barazohej me të drejtën që mund të njihet nga një vendim i tillë. Gjykata konstatoi se duhet të vendoste nëse caktimi me arbitrazh kishte rezultuar në ndonjë borxh në favor të Stran që ishte mjaftueshmërisht i pazbatueshëm. Ajo konkludoi se në fakt po, vendimi ishte sipas mendimit të tyre përfundimtar dhe i detyrueshëm. Ai nuk kishte nevojë për ndonjë masë tjetër zbatuese dhe nuk kishte ndonjë apelim të veçantë ose të zakonshëm kundër këtij vendimi. Si rrjedhojë, Stran kishte të drejtën e pronës i cili i përkiste qëllimit të Nenit 1 të Protokollit Nr.1 në kohën kur ligji anulues u miratua në vitin 1987.

30. Çështja *Pressos Compania Naviera SA kundër Belgjikës*²⁰, është pak a shumë i ngjashëm me çështjen e mësipërme, e cila demonstron gjithashtu gjerësinë e konceptit

19 A301-B (1994).
20. A332 (1995).

të pronës, ose “pasurisë” për këtë qëllim. Kjo është një çështje tjetër që ka lidhje me një pretendim ligjor. Këtu aplikantët ishin pronarë anijesh, anijet e të cilëve kishin pësuar përplasja në ujrat territoriale të Belgjikës. Ata konstatuan se përplasjet ishin bërë për shkak të neglizhencës së pilotëve belg (për të cilët Shteti ishte përgjegjës në bazë të ligjit belg), dhe paraqitën procedimet kundër Shtetit. Me anë të një Akti të 30 gushtit 1988, legjislatura belge në mënyrë efektive përjashtonte përgjegjësinë për dëme në rastet në fjalë.

31. Pronarëte anijeve bënë ankimin në bazë të Neni 1 të Protokollit Nr.1, ku argumentonin se e drejta e tyre e pronës ishte shkelur. Shteti kundërshtoi duke pretenduar se aplikantët nuk kishin ndonjë “pasuri” në këtë çështje dhe argumentoi se ata nuk kishin pretendime të njohura (të përcaktuara nga ndonjë vendim gjyqësor me fuqi përfundimtare).

32. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut u shpreh se megjithëse koncepti i “pasurisë” është autonom²¹, është e rëndësishme që të merrej në konsideratë pozicioni si çështje që i përket ligjit belg (vendas). Ajo vërejtë se sipas ligjit belg, pretendimet për kompensim të dëmeve u bënë sapo ndodhën dëmet. **Një pretendim** i tillë **përbën “një pasuri”** dhe si rrjedhojë, çon në diskutim të “pasurisë” brenda kuptimit të Neni 1 të Protokollit Nr.1. Gjithashtu, bazuar në përcaktimet gjyqësore përpara miratimit të Aktit të vitit 1988, aplikantët mund të argumentonin se ata kishin një shpresë

legjitime që pretendimet e tyre të kryheshin në përputhje me ligjin mbi dëmet në përgjithësi.

33. Akti i 1988-ës çoi në një ndërhyrje me të drejtën e pronës, pasi ndaloi aplikantët që të gëzonin të drejtat që kishin përpara nxjerrjes së Aktit.

34. Një çështje tjetër e cila ilustron gjerësinë e qëllimit të Neni 1 të Protokollit Nr.1 është *Pine Valley Developments Ltd. kundër Irlandës*²², ku Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut u shpreh se Neni 1 ishte në gjendje të mbronte një **pretendim legjitim** ku do të aplikohet një gjendje e caktuar e situatës. Në atë rast, aplikanti bleu një truall në 1978, duke u mbështetur në një grant ekzistues të lejes për planifikim bazë për zhvillimin urban. Më pas, në 1982, Gjykata e Lartë Irlandeze u shpreh se granti i lejes për planifikim bazë ishte *ultra vires*, dhe përbëntë një pavlefshmëri *ab initio* duke qënë se binte në kundërshtim me legjislacionin përkatës. Aplikanti pretendoi se vendimi i Gjykatës së Lartë ishte në kundërshtim me të drejtën e tij për pronën të garantuar nga Neni 1 i Protokollit Nr.1.

35. Gjykata bëri pyetjen nëse aplikanti kishte gëzuar ndonjëherë të drejtën për të zhvilluar truallin, që mund ti nënshtrohej një ndërhyrjeje sipas Neni 1, duke pasur parasysh vendimin e Gjykatës së Lartë, që do të thoshte se sipas ligjit irlandez ai nuk e gëzonte një të drejtë të tillë.

21. D.m.th. ligji vendas nuk është konkludues përse i përket faktit nëse diçka arrin të jetë e drejtë prone ose “pasurie”.
22. A222 (1991).

Gjykata u shpreh se në fakt ai e kishte këtë të drejtë sepse kur e bleu truallin ai e bëri këtë në bazë të një lejeje të regjistruar korrektësisht në regjistrin publik, të cilën ai kishte të drejtë ta prezumonte si të vlefshme. Gjykata tha se në këto rrethana do të ishte “formalisht e padrejtë” që të shprehej se vendimi i Gjykatës së Lartë nuk përbënte ndërhyrje me pronën e aplikantit²³. Deri kur u dha vendimi, aplikanti kishte të paktën një pritshmëri legjitime që të kryente zhvillimet e propozuara, dhe kjo duhej marrë parasysh për qëllimet e Nenit 1 të Protokollit Nr.1 si një komponent i pronës (d.m.th. truallit) në fjalë.

36. Në çështjen *Van Marle kundër Hollandës*²⁴, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut duhet të shqyrtonte faktin nëse një klientelë profesioniste mund të mbrohej nga Neni 1 i Protokollit Nr.1. Aplikantët kishin praktikuar si llogaritarë për disa vjet, kur në 1972 u miratua një statut i ri i cili u kërkonte atyre të regjistroheshin nga një Bord Pranimi nëse do të donin të vazhdonin të praktikonin. Ata aplikuan për regjistrim dhe u refuzuan në 1977. Apeli në Bordin e Apelit doli pa sukses pasi aplikantët ishin intervistuar. Bordi doli me mendimin se ata kishin dhënë disa përgjigje jo të kënaqshme dhe nuk kishin treguar kompetencë të mjaftueshme profesionale. Aplikantët pretenduan se vendimi i Bordit ishin në kundërshtim me Nenin 1 të Protokollit Nr.1, sepse si rezultat, të ardhurat e tyre dhe vlera e goodwill-it (këtu “emrit të mirë”) e praktikave të tyre si llogaritarë ishin minimizuar. Ata

argumentuan se vendimi rezultonte në një ndërhyrje me gëzimin në mënyrë paqësore të pasurive të tyre, dhe se ata pjesërisht ishin privuar nga prona e tyre pa kompensim.

37. Shteti argumentoi se aplikantët nuk kishin “pasuri” në kuptimin e Nenit 1, por Gjykata nuk ra dakort. Ajo u shpreh se e drejta mbi të cilën mbështeteshin ata “mund të lidhet me të drejtën e pronës” të mishëruar në Nenin 1. Me anë të përshtypjeve që kishin krijuar nga puna e tyre, aplikantët kishin krijuar një klientelë; kjo në shumë aspekte kishte natyrën e një të drejte private dhe përbënte një pasuri, dhe, si rrjedhojë, një “pronë”.

38. Më tej, refuzimi për të regjistruar aplikantët ndikoi në mënyrë radikale kushtet e aktiviteteve të tyre profesionale dhe qëllimi i atyre aktiviteteve u reduktua. Të ardhurat e tyre ranë ashtu si dhe vlera e klientelës së tyre, dhe, më përgjithësisht, biznesi i tyre. Si rrjedhojë, ka patur një ndërhyrje në të drejtën e tyre për të gëzuar në mënyrë paqësore pasuritë e tyre.

39. *Tre Traktorer Aktiebolag kundër Suedisë*²⁵, është një shembull tjetër i aplikimit të Nenit 1 të Protokollit Nr.1 në interesat ekonomike përsa i përket drejtimit të një biznesi. Aplikanti ishte një shoqëri aksionare me përgjegjësi të kufizuar suedeze. Ajo mori përgjegjësinë e menaxhimit të një restoranti të quajtur “Le Cardinal” (në 1980). Restoranti i

23. Paragr.51.
24. A101 (1986).
25. A159 (1989).

ishte dhënë më parë licenca për të shërbyer pije alkolike. Problemet lindën në lidhje me gruan që qëndronte pas shoqërisë aplikante, problemeve të saj me taksat dhe aftësisë së saj për të drejtuar restorantin. Në korrik 1983, Bordi Administrativ i Kontesë vendosi të revokojë licensën me efekt të menjëhershëm. Shoqëria argumentoi se si rezultat, restoranti duhej të mbyllej tamam ditën e nesërme (megjithëse kjo ishte debatuar në emër të Shtetit). U refuzua edhe një apel në një autoritet tjetër administrativ, duke qënë se ishte një pretendim drejtuar Qeverisë për kompensim si rezultat i tërheqjes së licensës.

40. Aplikantët u ankimuan në Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut në bazë të Nenit 6 dhe të Nenit 1 të Protokollit Nr.1 të Konventës. Përsa i përket këtij të fundit, Shteti argumentoi se një licensë për të shërbyer pije alkolike nuk mund të përbënte një “pasuri” për qëllimet e Nenit 1. Por, Gjykata, ashtu si dhe Komisioni, konsideroi faktin që **“interesat ekonomikë të lidhura me drejtimin e restorantit përbënin “pasuri”** për këto qëllime. Mbajtja e licensës ishte një nga kushtet bazë për të vazhduar biznesin e shoqërisë së aplikantit dhe tërheqja e saj kishte efektet e kundërta mbi emrin e mirë dhe vlerën e restorantit. Një tërheqje e tillë përbënte një ndërhyrje me gëzimin në mënyrë paqësore të pasurive.

41. Gjykata më pas citoi tre rregullat e Nenit 1. Aty thuhej se sado e rëndë që mund të jetë, ndërhyrja nuk i përkiste fushës që mbulonte

fjalja e dytë e paragrafit të parë. Shoqëria aplikante, megjithëse nuk mund ta vinte më në përdorim “Le Cardinal” si restorant, ruajti disa interesa ekonomikë të përfaqësuar nga dhënia me qera e ambienteve dhe pasurive të pronës që ishin në to, e cila në fund u shit në vitin 1984. Kështu nuk kishte privim të pronës brenda rregullit të dytë. Tërheqja e licensës si rrjedhim ishte një masë për kontrollin e përdorimit të pronës sipas paragrafit të dytë të Nenit 1.

42. E njëjta teknikë e shqyrtimit të interesave të biznesit si “pasuri” u miratua në çështjen e *latridis kundër Greqisë* (25 mars 1999). Në këtë rast, një zotëri, K.N. kishte trashëguar një pronë në Greqi, në të cilën ai kishte vendosur të ndërtonte një kinema të hapur (pasi të merrte lejet e nevojshme nga autoritetet). Më pas pati një mosmarrëveshje mbi pronësinë e truallit mbi të cilën ishte ndërtuar kinemaja dhe Shteti e kërkoi atë. Përveç kësaj, Shteti gjithashtu pretendoi taksën mbi trashëgiminë nga trashëgimtarët e K.N-së në lidhje me të (në 1976). Mosmarrëveshja përsa i përket pronësisë vazhdoi dhe në 1978 trashëgimtarët e K.N-së ia lanë me qera aplikantit kinemanë, i cili e restauroi atë. Në 1989 autoritetet urdhëruan aplikantin të dëbohej nga prona. Urdhëri për dëbimin nga prona u ekzekutua më pas forcërisht dhe kinemaja iu dha këshillit bashkiak.

43. Përsa i përket çështjes nëse aplikanti zotëronte ndonjë “pasuri” brenda kuptimit të Nenit 1

të Protokollit Nr.1, Gjykata përsëriti faktin se koncepti i “pasurisë” në Nenin 1 kishte një kuptim autonom, i cili sigurisht nuk kufizohej me pronësinë e të mirave fizike; disa të drejta të tjera dhe interesa që përbëjnë pasuritë gjithashtu mund të konsideroheshin si “të drejta të pronësisë” dhe kështu si “pasuri” për qëllimet e Nenit 1.²⁶

44. Gjykata bëri të qartë faktin se nuk mund të përcaktonte mosmarrëveshjen sipas ligjit vendas përse i përket se kush e zotëronte truallin, por vërejti se përpara se aplikanti të dëbohej ai kishte qenë përgjegjës për punën e kinemasë sipas një qeramarrjeje që ishte formalisht e vlefshme, pa ndonjë ndërhyrje nga autoritetet, si rezultat i të cilës ai kishte krijuar një **klientelë e cila përbënte një pasuri**.

45. Më pas Gjykata citoi tre rregullat e Nenit 1. Duke qenë se aplikanti kishte qeranë e ambienteve, nuk kishte në këtë rast as shpronësim, as një instancë për kontrollin e përdorimit, por një ndërhyrje brenda rregullit të parë të Nenit 1.

46. Në çështjen *Mellacher kundër Austrisë*²⁷, Gjykata duhet të shqyrtonte një ndërhyrje me të drejtën kontraktuale të një pronari për të dhënë me qera²⁸. Aplikantët së bashku zotëronin një ndërtesë të madhe në Graz në Austri, që përbëhej nga një numër apartamentesh të dhëna qeramarrësve. Kishte ekzistuar një sistem i kontrollit të qerave në Austri që nga Lufta e Parë Botërore. Por nuk aplikohet për shtëpitë e

ndërtuara pas vitit 1917 ose disa apartamenteve të tjerë. Në 1981 një Akt i ri mbi Qeranë u prezantua pas debateve të zjarrta për të bërë reformë të përgjithshme. Ai kishte fuqinë që aplikantët të ulnin qeratë gjerësisht, për të cilat ata kishin të drejta në bazë të marrëveshjeve ekzistuese me banorët. Ata u ankimuan se legjislacioni ndërhynte me lirinë e tyre për kontraktime dhe të drejtat e tyre për qeradhënie në të ardhmen. Qeratë ekzistuese ishin rënë dakort me anë të kontratave në bazë të ligjit të vjetër.

47. Nuk u diskutua fakti se ulja e qerave pas Aktit të 1981-it përbënte një ndërhyrje me gëzimin e të drejtave të aplikantëve si pronarë të ndërtesës. Aplikantët pretendonin se kjo përbënte një shpronësim *de facto* të pasurisë së tyre (ndërtesa) dhe se në çdo rast, ata ishin privuar nga e drejta e tyre kontraktuale për të marrë qera. Gjykata u shpreh se nuk kishte ndodhur një shpronësim *de facto* i pasurisë, duke qenë se nuk kishte pasur transferim të pasurisë së aplikantëve dhe ata nuk ishin privuar nga e drejta për ta vënë atë në përdorim, ta linin a shisnin atë. Duhet pranuar fakti se fuqia e Aktit ishte që ti privonte ata nga një pjesë e të ardhurave të tyre nga prona. Kjo çonte në rrethanat e kontrollit mbi përdorimin e pasurisë.

48. **E drejta për pension** gjithashtu mund ti përkasë për mbrojtje Nenit 1 të Protokollit Nr. 1. Kjo çështje u shqyrtua në bazë të një vendimi të hershëm të Komisionit Evropian të të Drejtave

26. Parag.54.

27. A169 (1989).

28. Shih gjithashtu Apl.Nr.10741/84, *S. Kundër Mbretërisë së Bashkuar* (1984), ku Komisioni konstatoi se Neni 1 i Protokollit Nr.1 aplikohet në favor të një klauzole kufizuese dhe të drejtës për qeradhënie vjetore.

të Njeriut, Aplikimit Nr.5849/72, *Muller kundër Austrisë* (1975). Z. Muller kishte punuar si çelsabërës në Austri dhe Luksemburg për shumë vjet duke dhënë kontribute të detyruara dhe vullnetare në një skemë të vjetër të sigurimeve të drejtuar nga Shteti. Si rezultat i një traktati të bërë midis Austrisë dhe Luksemburgut, një pjesë e kontributeve të tij nuk do të llogariteshin më për pensionin e tij kryesor, por vetëm për një pension shtesë. Kjo implikoi se kur Z. Muller doli në pension në 1970, ai nuk mori aq sa kishte pretenduar nga përfitimet e pensionit. Ai argumentoi se zbatimi i traktatit përbënte një shkelje të së drejtës së pronës sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

49. Kur u mor në shqyrtim argumenti i tij, Komisioni Evropian i të Drejtave të Njeriut bëri të qartë faktin se e drejta për një pension në pleqëri nuk përfshihet ndërmjet të drejtave të Konventës. Por ai vendosi se dhënia e kontributeve të detyrueshme në një fond pensioni mund të krijojë një të drejtë prone për sasinë e një fondi të tillë dhe se një e drejtë e tillë mund të ndikohet nga mënyra se si ishte ndarë fondi. Komisioni gjithashtu ishte përgatitur të prezumonte, pa dhënë vendimin, se kontributet e pensionit vullnetar në mënyrë të njëjtë mund të ngrihenin çështjen e së drejtës së garantuar nga Neni 1 i Protokollit Nr.1.

50. Së fundi, Komisioni e hodhi poshtë pretendimin e Z. Muller në bazë të faktit se megjithëse Neni 1 mund ti garantojë një personi

të drejtën për të marrë përfitime, nuk mund të interpretohet që ti japë të drejtë një personi për një shumë të caktuar. Por vendimi është i rëndësishëm për faktin se tregon që të drejtat për pension bazuar në kontributet për një fond pensioni mund ti përkasin mbrojtjes që garantohet nga Neni 1. Kjo sigurisht nuk do të thotë se Neni 1 i Protokollit Nr.1 garanton të drejtën për përfitimet e pensionit ose sigurimeve shoqërore, ku nuk ka baza për përfitime të tilla si çështje që i përkasin ligjit vendas.

“Koncepti “autonom” i asaj që përbëjnë “pasuri”

51. Është e rëndësishme që të kihet parasysh se me qëllim që vihet në përdorim Neni 1 i Protokollit Nr.1, nuk është e nevojshme që ligji vendas të njohë interesin përkatës si e drejtë e pronës: **koncepti i “pasurive” është autonom** për qëllimet e Konventës.

52. Një shembull i mirë i kësaj është çështja *Tre Traktor Aktiebolag kundër Suedisë*²⁹, ku (siç është treguar më sipër) Gjykata njohu faktin se interesat ekonomike të krijuara në lidhje me drejtimin e një biznesi kërkonte mbrojtjen e Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

31. Neni 14 i Konventës ndalon diskriminimin në lidhje me gëzimin e së drejtave dhe lirive të garantuara nga Konventa. Shih më poshtë, parag.163.

29. A159 (1989), para.53.

32. Neni 8 i Konventës mbron të drejtën për të respektuar jetën private dhe të familjes.

53. Por, me qëllim që të kërkohet mbrojtja e Neni 1, një person duhet të gëzojë disa të drejta përsa i përket ligjit vendas, të cilat mund të konsiderohen si të drejta të pronës nga pikëpamja e Konventës. Kjo çështje është ilustruar nga Aplikimi Nr.11716/85, *S. Kundër Mbretërisë së Bashkuar* (1986), ku Komisioni Evropian i të Drejtave të Njeriut u shpreh se zënia e pronës pa një të drejtë ligjore nuk mbrohet nga Neni 1 i Protokollit Nr.1.

54. Në këtë rast një grua kishte banuar “si burrë dhe grua” për shume vite me një grua tjetër. Gruaja tjetër ishte qeramarrëse e një banese që i përkiste autoriteteve lokale, por aplikanti nuk kishte të drejtën e pronës a qeramarrjes. Kur partnerja e saj – qeramarrësja - vdiq, aplikantja aplikoi në gjykatën angleze që qeramarrja ti kalonte asaj, si partnerja që jetonte e qeramarrëses. Por gjykata angleze shpalli se ligji nuk e lejonte këtë; vetëm bashkëshortja që jeton e një çiftit heteroseksual që janë martuar mund të pretendojë qeramarrjen. Në Komisionin Evropian të të Drejtave të Njeriut aplikantja u mbështet kryesisht në Nenin 8, por gjithashtu në Nenin 1 të Protokollit Nr.1. Komisioni e hodhi poshtë këtë pretendim në çast. Ai vërejtí se aplikantja nuk kishte të drejta kontraktuale dhe fakti i thjeshtë se ajo kishte jetuar në shtëpi, nuk nënkuptonte se ajo zotëronte ndonjë “pasuri” për qëllimet e Neni 1 të Protokollit Nr.1.

Nuk ka asnjë garanci të së drejtës për të blerë pronë në të ardhmen

55. Mbrojtja që siguron Neni 1 i Protokollit Nr.1 aplikohet vetëm kur është e mundur për të parashtruar një pretendim për një pronë të caktuar. **Neni 1 nuk mbron të drejtën për të blerë pronë.**

56. Ky parim është ilustruar nga çështja e *Marckx kundër Belgjikës*³⁰. Në këtë çështje aplikantja dhe vajza e saj e vogël u ankimuan për faktin se disa aspekte të të drejtave mbi paligjshmërinë në Belgjikë, duke përfshirë faktin se atësia e fëmijës së jashtëligjshëm mund të përcaktohej vetëm me anë të një akti formal njohjeje, dhe ekzistenca e kufizimeve në të drejtën e nënës për të lënë në trashëgimi, si dhe kufizimet mbi të drejtat e një fëmije të paligjshëm për të trashëguar përbënin ndërhyrje me të drejtën e tyre për pronën sipas Neni 1 të Protokollit Nr.1 (e marrë së bashku me Nenin 14)³¹. (U bënë edhe pretendime të tjera, në veçanti sipas Neni 8)³².

57. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut u shpreh se Neni 1 i Protokollit Nr.1 nuk aplikohet fare për vajzën, duke vërejtur se ky nen nuk ruan të drejtën e gjithsecilit për gëzimin në mënyrë paqësore të “pasurive” të tij, që rrjedhimisht përdoret vetëm për pasuritë ekzistuese të një personi dhe nuk garanton të drejtën për të blerë pronë si në vdekje pa

30. A31 (1979). Cf. *Inze kundër Austrisë*, A126 (1987). Këtu aplikanti ishte një fëmijë i paligjshëm i cili u ankimua se nuk i lejua të merrte fermën e nënës së tij (si fëmija më i madh), gjë që do të kishte ndodhur nëse ai do të kishte qenë i ligjshëm. Ai pretendoi shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr.1, të interpretuar së bashku me Nenin 14 të Konventës. Shteti u mbështet në çështjen *Marckx* duke argumentuar se Neni 1 i Protokollit Nr.1 nuk mund të vihej fare në përdorim. Por Gjykata e hodhi poshtë këtë argument. Ajo bëri dallimin me çështjen *Marckx*, në bazë të faktit se ndërsa ajo çështje kishte të bënte me një të drejtë potenciale për të trashëguar, në këtë rast aplikanti në fakt e kishte trashëguar tashmë një pjesë të fermës, dhe ankimi i tij ishte se atij nuk i lejohej të trashëgonte aq sa do të kishte qenë e mundur që ai të trashëgonte nëse do të kishte qenë një fëmijë i ligjshëm.

31. Neni 14 i Konventës ndalon diskriminimin në lidhje me gëzimin e së drejtave dhe lirive të garantuara nga Konventa. Shih më poshtë, paragraf.163.

testament ose nëpërmjet dispozitave vullnetare.

58. I njëjti parim u aplikua në Aplikimin Nr.8410/78, *X kundër Republikës Federale të Gjermanisë* (1979). Në këtë rast, aplikanti ishte një noter që punonte në Gjermani. Ai u ankimua për legjislacionin gjerman i cili e detyronte atë të ulte tarifat e tij kur hartonte akte noteriale pronësie për disa klientë, si për shembull universitetet, kisha dhe organizata të tjera jofitimprurësë. Shuma e reduktimit të shumës ishte 80% në krahasim me atë që ai kishte pasur më parë të drejtë të kërkonte sipas rregulloreve. Ai u ankimua, *midis të tjerave*, në bazë të Nenit 1 të Protokollit Nr.1. Komisioni Evropian i të Drejtave të Njeriut mbaroi punë menjëherë me aplikimin. Ai shpalli se një pretendim i noterit për tarifat mund të konsiderohej si pasuri kur një pretendim i tillë ka dalë nga një rast i veçantë, në bazë të shërbimeve të dhëna aktualisht dhe në bazë të rregulloreve ekzistuese për tarifat e noterëve. Thjesht shpresa se rregulloret ligjore mbi tarifat nuk do të ndryshonin, nuk mund të konsiderohet si e drejtë për pronën.

Prona e korporatave

59. Jo vetëm personat fizikë mund të gëzojnë mbrojtje nga Neni 1 i Protokollit Nr.1: edhe organet e korporatave i përkasin qëllimit të kësaj të drejte. Kjo është e qartë nga renditja e fjalëve e Nenit 1 i cili i referohet "çdo person fizik ose juridik" (shtohet theksi).

60. Ai vazhdon me faktin se kompanitë mund të pretendojnë në lidhje me ndërhyrjen në pronën e tyre. Por, aksionerët përgjithësisht nuk kanë pretendime bazuar në dëmtime në kompani. "Depërtimi në fasadën e një korporate" do të lejohet në mënyrë të veçantë atëherë kur një kompani nuk është në gjendje të ngrejë një pretendim nëpërmjet organeve të saj ose likuiduesve.

61. Ky parim ilustron nga çështja *Agrotexim kundër Greqisë*³³. Në këtë çështje aplikantët ishin kompani që zotëronin aksione në një fabrikë birre në Athinë. Me qëllim që të kapërcenin disa probleme financiare, fabrika tentoi që të zhvillonte dy nga ambientet e saj. Por Këshilli i Athinës vendosi të miratojë masa me qëllim që të shpronësonte truallin. Fabrika më pas shkoi drejt likuidimit dhe u emëruan likuiduesit. Aksionerët aplikantë u ankimuan në Komisionin Evropian të të Drejtave të Njeriut se masat për shpronësim shkelnin Nenin 1 të Protokollit Nr.1.

62. Shteti mori në shqyrtim pikën paraprake që, aplikantët, si aksionerë, nuk ishin viktime të ndonjë shkeljeje të së drejtës së kompanisë për pronën. Komisioni u shpreh se ata mund të ishin viktime duke marrë parasysh në veçanti faktin se ndërhyrja me të drejtat e fabrikës kishte shkaktuar një rënie të vlerës së aksioneve, dhe si rrjedhim, kishin zvogëluar vlerën e aksioneve të aplikantëve.

34. Neni 35 i Konventës kërkon që duhet të ezaurohen të gjitha instancat gjyqësore vendase përpara se të bëhet një aplikim në

Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Por Gjykata nuk ra dakort. Ajo kundërshtoi idenë se përgjithësisht një aksioner duhet të jetë në gjendje të pretendojë për shkelje të së drejtës së pronës për një kompani. Ajo iu referua faktit se mosmarrëveshjet midis bordit të drejtorëve të një kompanie, ose ndërmjet aksionerëve janë të zakonshme. Mosmarrëveshje të tilla mund të shkaktojnë vështirësi në lidhje me shkelje të së drejtave të kompanisë. Nëse do të ndiqej pikëpamja e Komisionit, do të kishte një rrezik – në lidhje me interesat e konkurrencës – do të krijoheshin vështirësi në përcaktimin se kush do të kishte të drejtën të ngrinte një pretendim të tillë. Një pikëpamje e tillë do të shkaktonte probleme serioze përsa i përket ezaurimit të të gjitha vendimeve që mund të merreshin në vendin përkatës³⁴, duke pasur parasysh se përgjithësisht aksionerët në Shtetet Anëtare nuk kanë të drejtë të ngrenë padi në lidhje me shkelje të të drejtave të kompanisë.

63. Gjykata si pasojë u shpreh se “depërtimi në fasadën e kompanisë” ose - mosmarrja parasysh e personalitetit ligjor të kompanisë – do të justifikohet vetëm në rrethana të jashtëzakonshme, në veçanti kur përcaktohet qartë se është e pamundur për një kompani që të parashtrijë pretendime nëpërmjet organeve të krijuara sipas neneve të themelimit si ent juridik, ose – në rast likuidimi – nëpërmjet likuiduesve të saj. Në këtë rast, nuk kishte arsye ligjore që të pengonte që likuiduesit të pretendonin dhe nuk kishte arsye

për të menduar se ata nuk po e kryenin detyrën e tyre siç duhet. Pretendimet e aplikantëve si rrjedhim ranë poshtë në atë seancë paraprahe³⁵.

32. Neni 8 i Konventës mbron të drejtën për të respektuar jetën private dhe të familjes.

33. A330-A (1995).

35. Çështja Agrotexim kundër Greqisë është në kundërshtim me disa vendime të hershme të Komisionit me efektin që një aksioner që zotëron shumicën mund të shpallet si viktimë për dëmet shkaktuar kompanisë në përputhje me Nenin 1 të Protokollit Nr.1. Shih Aplik.Nr.9266/81, Yarrou kundër Mbretërisë së Bashkuar (1983) dhe Aplik. Nr.1706/62, X kundër Austrisë 21 CD 34 (1966).

III Tre rregullat

64. Kemi vënë re se Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka analizuar Nenin 1 të Protokollit Nr.1 në kuadër të tre rregullave të dallueshëm. Kjo analizë së pari u parashtrua në çështjen *Sporrong and Lonroth kundër Suedisë*³⁶, dhe është përsëritur herë pas here në vendimet e mëpasshme të Gjykatës. Tre rregullat janë:

- (I) parimi i gëzimit në mënyrë paqësore të pasurive (fjalja e parë e paragrafit të parë);
- (II) privimi nga prona (fjalja e dytë e paragrafit të parë);
- (III) kontrolli i përdorimit (paragrafi i dytë).

65. Rregulli i dytë dhe i tretë do të merren në shqyrtim të parët dhe më pas rregulli i parë.

Rregulli i dytë

66. Me qëllim që të vendoset nëse ka pasur **privim nga prona** brenda kuptimit të rregullit të dytë, është e nevojshme që të shqyrtohet jo vetëm fakti nëse ka pasur një akt formal shpronësimi ose transferimi të pronësisë³⁷, por gjithashtu edhe të shqyrtohet vërtetësia e situatës për të parë nëse *de facto* ka pasur marrje të pronës.

36. A52 (1982). Shih më sipër para.9 ff.

37. Për shembull të një transferimi formal të pronësisë që bie në kundërshtim me rregullim e dytë të Nenin 1 të Protokollit Nr.1, shih vendimin e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut në çështjen e *Former King of Greece and Others kundër Greqisë*, 20 nëntor 2000.

67. Kjo u bë e qartë në çështjen *Sporrong dhe Lonnroth kundër Suedisë*³⁸, një çështje që kishte të bënte me imponimin e lejeve për shpronësim dhe ndalimin e njoftimeve mbi pasuritë në Stokholm, Suedi³⁹, ku Gjykata vërejtë se: në mungesë të shpronësimit formal, domethënë, transferimi të pronësisë, Gjykata konsideron se duhet parë përtej aparancave dhe duhet hetuar realiteti i situatës për të cilën është bërë ankimi...duke qënë se Konventa ka si qëllim garantimin e të drejtave "praktike dhe efektive"...duhet të sigurohet që situata e krijuar të jetë de facto shpronësim, ashtu si u argumentua nga aplikantët (para.63)⁴⁰.

68. Kjo metodë që shtrohet ndaj pyetjes se çfarë çon në marrjen e pronës koincidon me metodën e miratuar nga e drejta ndërkombëtare që: "...masat e marra nga një Shtet mund të ndërhyjnë me të drejtën e pronës në masë të tillë që këto të drejta bëhen aq të panevojshme sa bëjnë të detyrueshëm shpronësimin, megjithëse Shteti nuk deklaron se ka bërë shpronësim dhe se akti ligjor i pronës i mbetet formalisht pronarit origjinal"⁴¹.

69. Një shembull i mirë i masave që çojnë në një shpronësim *de facto* parashikohet nga çështja e *Papamichalopoulos kundër Greqisë*⁴². Aplikantët ishin pronarë të një zone të madhe tokash të vlefshme në Greqi. Tokat përfshinin një plazh dhe në 1963 aplikantët kishin marrë leje nga Zyra Greke e Turizmit për të ndërtuar një kompleks hotelesh në atë vend. Por më pas mori pushtetin diktatura ushtarake në Greqi dhe në

gusht 1967 toka e aplikantëve (duke përfshirë plazhin) iu transferua Marinës. Aplikantët u përpoqën, jo çuditërisht, të rimermin tokat, por dështuan. Forcat e Marinës proceduan për të ndërtuar një bazë të marinës në ato toka dhe një rezidencë për pushime për oficerët.

70. Panvarësisht nga aktet e ndryshmetë ndërmarra nga gjykata në Greqi, dhe disa sygjerimeve në emër të Shtetit ku thuhej se aplikantëve duhet tu jepej tokë tjetër me shkëmbim, nuk u ndërmorr asnjë masë deri nga fillimi i vitete 90' kur aplikantët aplikuan në Komision në Strasburg.

71. Kur çështja u parashtrua përpara Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, Gjykata filloi duke vërejtur se ndërhyrja duhet të konsiderohej si një shkelje e vazhdueshme që nga viti 1967. Gjykata vërejtë se ndërhyrja këtu nuk ishte për qëllime të kontrollit për përdorimin e pronës, dhe si rrjedhojë nuk aplikohet rregulli i tretë i Nenit 1. Përsa i përket rregullit të dytë, toka asnjëherë nuk u shpronësua formalisht në sensin që pronësia nuk u transferua. Por duke qënë se Konventa ka si qëllim mbrojtjen e të drejtave që janë "praktike dhe efektive", duhej siguruar që megjithatë, situata për të cilën bëhej ankimi rezulton në shpronësim *de facto*.

72. Gjykata vërejtë se Fondi i Marinës aktualisht ia mori fizikisht pronën aplikantëve dhe ndërtoi në të. Që nga ajo kohë, aplikantët nuk mundën të vinin në përdorim pronën e tyre

38. A52 (1982).

39. Për një përmbledhje të fakteve për këtë çështje, shih më sipër, para.9. Në këtë çështje Gjykata hodhi poshtë argumentin se rregulli i dytë i Nenit 1 të Protokollit Nr.1 aplikohet në këtë rast, duke qënë se nuk ka pasur privim me bazë ligjore të pronësisë dhe as shpronësim *de facto*, sepse aplikantët ishin në gjendje në praktikë që të shisnin pronat e tyre, megjithëse kjo ishte bërë më e vështirë për shkak të masave për të cilat ishte bërë ankimi.

40. Shih gjithashtu *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A98 (1986), para.38; *Hentrich kundër Francës*, A296-A (1994), para.34-35.

41. Çështja në lidhje me *Starrett Housing Corporation dhe Qeveria e Republikës Islamike e Iranit*; caktim me arbitrazh në bashkëbisedim i dhjetorit 1983 nga Gjykata e Pretendimeve të Iranit dhe Shteteve të Bashkuara.

42. A260-B (1993).

43. Interesant është fakti që megjithëse Gjykata kishte zbuluar shpronësimin *de facto*, nuk pyeti nëse shpronësimi i shërbente një qëllimi legjitim dhe se ishte proporcional. Ajo thjesht deklaroi se shpronësimi *de facto* ishte “i papajtueshëm me të drejtën e aplikantëve për të gëzuar në mënyrë paqësore pasuritë e tyre”, duke prezumuar se nuk kishte pasur kompensim ose ndonjë rregullim tjetër të pasurisë.

44. 28 tetor 1999, para.76.

45. Përsa i përket faktit nëse ndërhyrja me të drejtën e pronës mund të justifikohet, Gjykata vërejti se nuk ka justifikim përse i përket interesit publik të ofruar nga Shteti. Ajo vërejti gjithashtu se aplikanti ishte privuar nga shtëpia për katër vjet pa ndonjë kompensim që reflekton vlerën e vërtetë të pronës. Është interesant fakti që Gjykata në këtë çështje shpalli gjykimin e instancës së parë gjyqësore në Rumani për pronën e aplikantit se e drejta për banesën i përkiste aplikantit dhe e trajtoi banesën vetë si pronë. Kjo për faktin se nuk mund të shqyrtohej përtej gjykimin të Gjykatës së Lartë Rumune.

ose ta shisnin atë, ta dhuronin, ta hipotekonin ose ta jepnin atë. Gjykata u shpreh se humbja e të gjitha mundësive për të disponuar tokën, bashkë me dështimin për të rregulluar situatën, krijonte pasoja mjaftueshmërisht të rënda *de facto* për pronën e aplikantëve që u shpronësua⁴³.

73. Ky parim u aplikua së fundi në çështjen *Brumarescu kundër Rumanisë*⁴⁴, ku Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut përsëriti se në përcaktimin nëse kishte pasur privim nga pasuritë brenda rregullit të dytë, është e nevojshme që të shqyrtojmë përtej aparancave dhe të hetojmë realitetin e situatës për të cilën është ankimuar.

74. Në këtë rast, prindërit e aplikantit kishin ndërtuar një shtëpi në Bukuresht në 1939. Në 1950, shtëpia u bë pronë publike pas një dekreti legjislativ. Në 1974, shtëpia iu shit nga shteti dy vëllezërve të cilët kishin banuar më parë në një apartament si qeramarrës. Në 1993 aplikanti prezantoi në gjykatën rumune faktin që duhej përcaktuar se pronësimi publik ishte i shfuqizuar dhe i paqenë sepse prindërit e tij i përkasin përjashtimit të parashikuar me dekret duke qënë se ata ishin të papunë. Gjykata e instancës së parë ra dakort dhe urdhëroi autoritetet administrative t’ia kalojë shtëpinë aplikantit. Aplikanti shkoi të banojë në shtëpi dhe pagoi taksën mbi truallin në lidhje me të.

75. Por Prokurori i Përgjithshëm, duke vepruar në emër të vëllezërve, të cilëve u ishte transferuar

prona më parë, më pas parashtrroi një aplikim në emrin e tyre në Gjykatën e Lartë. Gjykata e Lartë e shfuqizoi vendimin e gjykatës së instancës së parë dhe u shpreh se aplikanti nuk kishte të drejtën e shtëpisë dhe se vëllezërve duhej t’ju kthehej prona.

76. Kur çështja u parashtrua në Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut, së pari ajo u shpreh se aplikanti kishte një pronë në formën e vendimit të gjykatës së instancës së parë, e cila kurrë nuk ishte pronësuar. Më pas, shpalli se vendimi i Gjykatës së Lartë përbente ndërhyrje me të drejtën e njohur nga ai vendim.

77. Gjykata pastaj aplikoi parimin që duhej shqyrtuar në realitet fakti nëse aplikantit i ishte mohuar prona e tij dhe u shpreh se në këtë rast aplikohet rregulli i dytë. Gjykata vërejti se aplikanti nuk ishte më në gjendje të përdorte shtëpinë⁴⁵.

78. Kështu që, fakti se në mungesë apo jo të transferimit formal të pronësisë ekziston një shpronësim *de facto*, përbën një çështje faktike dhe mase.

Rregulli i tretë

79. Rregulli i tretë (në paragrafin e dytë të Nenit 1 të Protokollit Nr.1) aplikohet kur ndodh një ndërhyrje me të drejtën e pronës, ose nëse është pjesë e një skeme legjislative, qëllimi i së cilës është që të **kontrollojë përdorimin e pasurisë**.

80. Shembujt e aplikimit të rregullit të tretë i referohen sa më sipër. Ata përfshijnë çështjen *Sporrong and Lonroth kundër Suedisë*⁴⁶ (në lidhje me ndalimin e ndërimit mbi truallin); *Pine Valley Developments Ltd. kundër Irlandës*⁴⁷ (në lidhje me kontrollat mbi planifikimin); dhe *Mellacher kundër Austrisë*⁴⁸ (në lidhje me kontrollin e pronës së lënë më qera)⁴⁹. Shembuj të tjerë të detajuar të aplikimit të këtij rregulli do të jepen më poshtë në pjesën që ka të bëjë me çështjen e justifikimit të një ndërhyrjeje me të drejtën e pronës.

81. Masat të cilat **sigurojnë pagimin e taksave ose kontributeve a gjobave të tjera** gjithashtu i përkasin kategorisë që duhet marrë në konsideratë sipas paragrafit të dytë të Nenit 1 të Protokollit Nr.1. Një shembull i mirë i aplikimit të këtij aspekti të rregullit të tretë është *Gasus Dossier-und Fordertechnik kundër Hollandës*⁵⁰, ku një kompani gjermane kishte furnizuar me mallra një kompani hollandeze me kushte të parashtruara, ku ajo kishte të drejtën mbi mallin derisa ai të paguhej. Përpara se të merrej pagesa nga shitësi, malli u konfiskua nga autoritetet tatimore hollandeze në lidhje me detyrime tatimore që nuk ishin paguar nga blerësi hollandez. Shitësi gjerman pretendoi se konfiskimi i mallit nga autoritetet hollandeze përbente shkelje të së drejtës për pronën sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut u shpreh se çështja duhej konsideruar sipas rregullit të tretë të Nenit 1 në bazë të faktit që konfiskimi

i mallit ishte pjesë e mekanizmit të Shtetit për mbledhjen e taksave (Kjo çështje shqyrtohet në detaje të mëtejshme në paragrafin 129 më poshtë).

Rregulli i parë

82. Rregulli i parë i Nenit 1 të Protokollit Nr.1 mund të përshkruhet si i përgjithshëm, i cili mund të aplikohet aty ku asnjë nga rregullat e tjerë nuk mundën. Ai aplikohet kur një masë ka fuqinë e ndërhyrjes me përdorimin ose gëzimin e pasurisë, por nuk mund të jetë i detyrueshëm dhe nuk ka si qëllim të kontrollojë përdorimin e pasurisë.

83. Rregulli i parë u bë për tu aplikuar në lidhje me lejet e shpronësimit që ishin imponuar përse i përket pasurive të aplikantëve në çështjen *Sporrong and Lonroth kundër Suedisë*⁵¹. Një shembull tjetër i aplikimit të rregullit të parë është *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis kundër Greqisë*⁵², ku legjislacioni, i cili kishte fuqinë që të kthente si të shfuqizuar e të paqenë një caktim me arbitrazh në favor të aplikantëve, në mënyrë të detyrueshme duhet të konsiderohej në bazë të rregullit të parë të Nenit 1.⁵³

Rëndësia e analizës së tre rregullave

84. Kur merret në shqyrtim fakti nëse ka pasur shkelje të Nenit i të Protokollit Nr.1, hapi i parë është që të merret në konsideratë fakti nëse

46. A52 (1982). Shih më sipër, para.9.

47. A222 (1991). Shih më sipër, para.34.

48. A169 (1989). Shih më sipër, para.46.

49. Shembuj të tjerë përfshijnë çështjet e *AGOSI kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A108 (1986) (në lidhje me legjislacionin për të kontrolluar importin e paligjshëm të monedhave të arit); *Air Canada kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A316-A (1995) (në lidhje me importin e paligjshëm të drogave); *Inze kundër Austrisë*, A126 (1987); *Fredin kundër Suedisë*, A192 (1991); *Vendittelli kundër Italisë*, A293-A (1994); *Spadea dhe Scalabrino kundër Italisë*, A315-B (1995) (në lidhje me legjislacionin për të kontrolluar strehimin).

50. A306-B (1995), para.59. Shembuj të tjerë përfshijnë Aplik.Nr.11036/84; *Svenska Management Gruppen kundër Suedisë* (1985); Aplik.Nr.13013/87; *Wasa Liv Omsesidigt kundër Suedisë* (1988) në f.185-187; *National Provincial Building Society and Others kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 1997-VII (1997), para.79.

51. A52(1982). Shih më sipër, para.9.
52. A301-B(1994), para.68. Shih gjithashtu *Erkner and Hofauer kundër Austrisë*, A117 (1987), para.74; dhe Aplik.Nr. 7456/76, *Wiggins kundër Mbretërisë së Bashkuar* (1978), në f.46-47; Aplik.Nr.7889/77, *Arrondelle kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 19 DR 186 (1980).
53. Shih më sipër, para.28, për një konsiderim më të detajuar të kësaj çështjeje.
54. A169 (1989).
55. Shih më sipër para.46, për një konsiderim më të detajuar të kësaj çështjeje.
56. 5 janar 2000, para.98.

57. Mbi faktet e kësaj çështjeje Gjykata gjykoi se aplikanti duhet të kishte barrën individuale e të tepërt dhe shpalli se kishte shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr.1 (para.122).

ankimuesi ka të drejtë prone, ose pasurie që i përket qëllimit të Nenit 1. Hapi i dytë është që të merret në konsideratë fakti nëse ka pasur ndërhyrje me pronën dhe më pas, së treti, natyra e ndërhyrjes (d.m.th. cili nga të tre rregullat aplikohet).

85. Por duhet pasur parasysh se Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në shumë raste ka theksuar se tre rregullat kanë lidhje me njëri tjetrin: rregulli i dytë dhe i tretë kanë lidhje veçanërisht me instanca të veçanta të ndërhyrjes në të drejtën e gëzimit në mënyrë paqësore të pasurisë dhe duhet të interpretohen sipas parimit të përgjithshëm. Shihni për shembull çështjen *Mellacher kundër Austrisë*⁵⁴, një çështje në lidhje me legjislacionin e kontrollit të qeradhënies⁵⁵, në para.42.

86. Shihni gjithashtu çështjen *Beyeler kundër Italisë*⁵⁶, ku Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut theksoi se fjalia e dytë e Nenit 1 përbënte vetëm një instancë të ndërhyrjes me të drejtën e gëzimit në mënyrë paqësore të pasurisë, siç është garantuar nga rregulli i përgjithshëm i parashtruar në fjalinë e parë.

87. Kjo çështje kishte të bënte me një pikturë të Van Gogut dhe faktet ishin jashtëzakonsht komplekse. Kishte një mosmarrëveshje për faktin nëse aplikanti ishte pronar i pikturës. Piktura ishte marrë nga Shteti në vijim të së drejtës për parablerje në bazë të interesit të saj historik dhe artistik. Gjykata shpalli se veprimtaria e

aplikantit në lidhje me pikturën pas një periudhe kohore ishte e tillë që duhet të konsiderohej se e kishte pasuri të tij atë pikturë, brenda kuptimit të Nenit 1 të Protokollit Nr.1. Por Gjykata aktualisht nuk vendosi që ai ishte pronari i pikturës.

88. Gjykata më pas mori në shqyrtim natyrën e ndërhyrjes në pasurinë e aplikantit dhe u shpreh se “Kompleksiteti i situatës faktike dhe ligjore pengon që të klasifikohet në një kategori të caktuar” (para.106). Aplikanti kishte argumentuar se aplikohet në këtë rast rregulli i dytë, por Gjykata, pasi vërejti se situata e parashtruar në fjalinë e dytë ishte vetëm një instancë e veçantë e ndërhyrjes me gëzimin në mënyrë paqësore të pasurisë ashtu si është garantuar nga rregulli i përgjithshëm në fjalinë e parë të Nenit 1, vendosi që duhej shqyrtuar situata për të cilën ishte bërë ankimi në kuadrin e atij rregulli të përgjithshëm⁵⁷.

IV Justifikimi i një ndërhyrjeje me të drejtën për pronën

Interesi publik ose i përgjithshëm

89. Ashtu siç është përmendur më sipër, çdo ndërhyrje me pronën mund të justifikohet vetëm nëse është në **interesin publik ose të përgjithshëm**.

Kushti që një marrje (ose privim) i pasurisë duhet të jetë në interesin “publik” parashtrohet qartë në fjalinë e dytë të Nenit 1 të Protokollit Nr.1. Rregulli i tretë i referohet shprehimisht interesit “të përgjithshëm”. Por, çdo ndërhyrje me pasurinë, cilido rregulli që ti përkasë, duhet të përputhet me kushtin që ti shërbejë një objektivi legjitim të interesit publik (ose të përgjithshëm).

90. Një nga çështjet e hershme në të cilën u mor në konsideratë ky kusht është *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁵⁸. Aplikantët në këtë çështje ishin administratorë të pronës së Dukës së Uestminster-it, i cili zotëronte 2000 shtëpi në një zonë mjaft të dëshërueshme të Londrës. Aplikantët u ankuan se pasuria kishte humbur një shumë të madhe parash si rezultat i implementimit të një statuti, Akti i Reformës së Qeramarrjes së 1967, i cili i dha qeramarrësve me afat të gjatë qeramarrjeje të drejtën për të blerë pronë absolute (pronësi) me më pak se vlera e tregut. Akti i 1967-ës aplikohet vetëm për qeramarrësit me afat të gjatë qeramarrjeje, d.m.th. qeradhënie për 21 vjet a më shumë. Ata mund të merrnin me qera gjithashtu me një qera të ulët. Si rezultat i detyrimit për të shitur pronën në bazë të Aktit për rreth 80 qeramarrës në Londër, të cilët ushtruan të drejtën e tyre për të blerë ose për tu dhënë të drejtën e pronës, pasuria e Dukës humbi rreth 2 milion paund në krahasim me vlerën e tregut.

91. Kur u mor në konsideratë ankimi sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1, Gjykata Evropiane e

të Drejtave të Njeriut iu referua së pari analizës së “tre rregullave” në çështjen *Sporrong and Lonnroth kundër Suedisë*⁵⁹. Gjykata shqyrtoi se aplikantët ishin privuar nga pasuria e tyre brenda kushtit të rregullit të dytë (megjithëse transferimi i pronësisë nuk ishte për Shtetin por për individë të tjerë privatë).

92. Përsa i përket çështjes nëse marrja e pronës mund të justifikohet nga Shteti, aplikantët argumentuan se legjislacioni përkatës nuk mund të ishte në interesin publik, sepse pronat nuk ishin marrë për përfitim të komunitetit përgjithësisht. Aplikantët kundërshtuan se parimisht transferimi i pronës nga një person në një tjetër nuk mund të ishte “në interesin publik”. Por Gjykata nuk ra dakort dhe u shpreh se transferimi i detyrueshëm i pronës nga një individ në një tjetër mund të përbëjë një synim legjitim në interesin publik.

93. Gjykata shtoi se marrja e pronës në bazë të një politike të llogaritur për të arritur drejtësi sociale brenda komunitetit mund të përshkruhet saktësisht si politikë në interesin publik. Në marrjen e një vendimi të tillë Gjykata njohu faktin se nuk po ndiqte metodën e ligjit vendas të një sërë Shtetesh kontraktues në lidhje me shpronësimin.

94. Më pas bëri një deklaratë të rëndësishme të cituar shpesh të parimit mbi “lirinë e vlerësimit” të një Shteti⁶⁰. Deklarata formon bazën, së bashku me citimin, në çështjen *Sporrong and*

58. A98 (1986), para.46.

59. A52 (1982). Shih më sipër, para.9.

60. Doktrina e "lirisë së vlerësimit" nga ana e Shtetit aplikohet përgjithësisht në klauzolat e Konventës. Shih për shembull, *Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A24 (1976), para.48, ku Gjykata vërejtë se "...mekanizmi i mbrojtjes, i përcaktuar nga Konventa, është ndihmës për sistemet kombëtare që mbrojnë të drejtat e njeriut. Konventa i lë çdo shteti kontraktues, së pari, detyrën e sigurimit të të drejtave dhe lirive që mëshiron ajo. Institucionet e krijuara nga ajo japin kontributin e tyre për këtë detyrë, por ato përfshihen vetëm nëpërmjet procedimeve të diskutueshme dhe vetëm kur janë ezauruar të gjitha procedimet vendase".

61. A52 (1982), para.69 dhe 73. Shih më sipër, para.9.

62. *Ibid.*

*Lonnroth kundër Suedisë*⁶¹, për çdo lloj shqyrtimi që do të bëhej mbi atë që përbën një ndërhyrje të justifikuar me pronën deri më sot:

Për shkak të njohurive të tyre të drejtpërdrejta mbi shoqërinë dhe nevojat e saj, autoritetet vendase në parim janë në një pozicion më të favorizuar se gjyqtari ndërkombëtar për të bërë vlerësimin e asaj që është në "interesin publik". Në bazë të sistemit të mbrojtjes të përcaktuar nga Konventa, i takon si rrjedhojë autoriteteve vendase për të bërë vlerësimin fillestar si për ekzistencën e problemit të interesit të publikut duke përlytur masat e privimit të pasurisë, dhe të veprimtimit të rregullimit që duhen ndërmarrë...Këtu, ashtu si dhe në fusha të tjera ku shtrihet siguria që jep Konventa, autoritetet vendase përkatësisht gëzojnë një liri të caktuar vlerësimi.

Gjithashtu, nocioni i "interesit publik" është domosdoshmërisht i gjerë. Në veçanti, siç shprehet në Konventë, vendimi për të shpallur ligje për shpronësime të pronave do të përfshijë përgjithësisht marrjen në konsideratë të çështjeve politike, ekonomike dhe sociale, për të cilat opinionet brenda një shoqërie demokratike mund të variojnë gjerësisht. Gjykata, duke e konsideruar të natyrshëm faktin se liria e vlerësimit, që është e disponueshme për legjislaturën në implementimin e politikave sociale dhe ekonomike, do të jetë e gjerë në lidhje me gjykimin e legjislaturës për atë që është "interesi publik" përveç kur ai gjykim është në mënyrë të dukshme pa baza të arsyeshme. Me fjalë të tjera, megjithëse Gjykata nuk mund të zëvendësojë vlerësimin e bërë vetë me atë të autoriteteve vendore, është e detyruar

të rishikojë masat e kundërshtuara sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1 dhe, duke vepruar kështu, të shqyrtojë faktet duke iu referuar fakteve mbi të cilat vepruan autoritetet vendore. (para.46) (shtohet theksi).

95. Gjykata vazhdoi duke u shprehur se synimi i Aktit të Reformës së Qeradhënies – drejtësi më e madhe sociale në sferën e strehimit – ishte një synim legjitim në interesin publik.

96. Gjykata më pas iu referua kushtit të proporcionalitetit duke cituar çështjen *Sporrong and Lonnroth kundër Suedisë*⁶² dhe provës në ishte vendosur një ekuilibër i drejtë midis kërkesave të interesit të përgjithshëm të komunitetit dhe kushteve të mbrojtjes së të drejtave themelore të individit. Aplikantët u mbështetën në faktin se me sa duket Shtetet⁶³ e tjera nuk kishin marrë masa të tilla drakoniane. Ata argumentuan se me qëllim që masa të ishte proporcionale, ajo duhet të ishte e domosdoshme, në kuptimin që nuk duhet të kishte alternativë tjetër për të ndërmarrë. Por Gjykata e hodhi poshtë këtë prezantim të çështjes: nuk i takonte Gjykatës të gjykonte nëse Akti i Reformës së Qeradhënies së vitit 1967 përbënte zgjidhjen më të mirë ndaj problemit.

97. Gjykata gjithashtu mori në shqyrtim çështjen e kompensimit dhe ra dakort me Komisionin që Neni 1, megjithëse është i heshtur për këtë pikë, përgjithësisht kërkon kompensim për marrjen e një prone⁶⁴. Gjykata vërejtë se, në sistemet ligjore

të Shteteve kontraktuese, marrja e pronës pa kompensim do të ishte e justifikueshme vetëm në rrethana të jashtëzakonshme: në të kundërtën, e drejta për pronën do të ishte gjerësisht 'iluzion dhe joefektive'. Përsa i përket standartit të kompensimit, Gjykata tha se marrja e pronës pa një sasi kompensimi, që në mënyrë të arsyeshme të ketë lidhje me vlerën e saj, normalisht do të ishte joproporcionale. Por Neni 1 nuk garanton të drejtën për kompensim të plotë në të gjitha rrethanat:

*Objektivat legjitimë të "interesit publik" siç ndiqen në masat e reformës ekonomike, ose masat e hartuara për të arritur drejtësi më të madhe sociale, mund të kërkojnë më pak rimbursim të vlerës së plotë të tregut*⁶⁵.

98. Gjykata vijoi duke u shprehur se kushti për ekuilibër të drejtë ishte përmbushur në këtë rast, panvarësisht nga fakti se prona e Dukës së Uestminster-it nuk mori vlerën e plotë të tregut gjatë transferimit të pronësisë tek qeramarrësit. Gjykata vërejti se qeramarrësi paguante afërsisht vlerën e truallit, por asgjë për ndërtesën e ndërtuar mbi truall. Kjo dukshëm favorizonte qeramarrësit, por për shkak të parave që ai (ose paraardhësit e tij) kishin paguar për qeranë (shumë kapitale) dhe paratë e shpenzuara gjatë viteve për riparime, mirëmbajtje dhe përmirësime, qeramarrësi ose paraardhësit e tij në fakt e kishin paguar tashmë pronën. Përkatësisht, nuk kishte pasur shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

99. Çështja *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁶⁶ ilustron lirinë e gjerë të vlerësimit që organet e Strasburgut kishin përgatitur për ti akorduar autoriteteve vendase në vlerësimin si të faktit nëse një ndërhyrje në të drejtën e pronës i shërben një synimi legjitim në interesin e publikut, ashtu edhe nëse është proporcional me atë synim. Vendimi e bën të qartë gjithashtu faktin se megjithatë, Gjykata duhet të luajë rol në shqyrtimin e fakteve dhe në vlerësimin nëse liria e lejueshme e vlerësimit është tejkaluar nga një Shtet. Siç u tregua më sipër, veçanërisht në vitet e fundit, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në shumë raste ka gjetur që është tejkaluar liria e vlerësimit⁶⁷.

100. Një shembull i fundit i Gjykatës në shqyrtimin e faktit nëse një ndërhyrje me pronën i shërben një synimi legjitim në interes të publikut është çështja *Scallo kundër Italisë*⁶⁸. Në këtë çështje, aplikanti kishte blerë një apartament rezidencial në Romë në qershor 1982 që ishte zënë nga një qeramarrës. Aplikanti kërkoi të nxirrte jashtë qeramarrësin në mars 1983 për arsye se ai (aplikanti) ishte i paaftë fizikisht 71 për qind, ishte i papunë, diabetik dhe kishte nevojë për apartamentin, dhe se qeramarrësi nuk kishte paguar më qeranë. Aplikantit iu dha si fillim një urdhër dëbimi për qeramarrësin nga gjyqtari në prill 1983. Megjithatë, në përputhje me politikën e Qeverisë Italiane të shtyrjes, lënies pezull ose shtyrjes e zbatimit të urdhërit për dëbim nga prona kundrejt qeramarrësve rezidencial, urdhri u pezullua në katër raste

63. D.m.th. palët e Konventës.

64. Në lidhje me kushtin e proporcionalitetit, dhe në veçanti, të kompensimit, shih më tej para.124 më poshtë.

65. Para.54.

66. A98 (1986).

67. Shih më sipër, para.4.

të ndryshme në bazë të një Dekreti Legjislativ. Si rrjedhojë, qeramarrësi e la apartamentin me dashjen e tij në janar 1995, njëmbëdhjetë vjet dhe dhjetë muaj pasi aplikanti kishte filluar për herë të parë procedimet për nxjerrjen e tij jashtë.

101. Aplikanti u ankimua për shkelje të së drejtës së tij për pronën. Kur çështja iu parashtrua Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, ajo së pari mori në konsideratë aplikimin e të tre rregullave të Nenit 1. Ajo vërejtë se nuk kishte pasur as transferim të pasurisë, as një shpronësim *de facto*, në kundërshtim me pretendimet e aplikantit. Gjatë gjithë kohës aplikanti e ruajti mundësinë e tjetërsimit të pasurisë dhe ai mori qeranë e plotë deri në tetor 1987, dhe të pjesshme midis nëntorit 1987 dhe shkurtit 1990. Duke qënë se implementimi i masave në fjalë nënkuptonte që qeramarrësi vazhdonte ta kishte të zënë apartamentin, ato pa dyshim që çuan në kontrollin e përdorimit të pasurisë. Përkatësisht, këtu aplikohet paragrafi i dytë i Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

102. Gjykata iu referua faktit që paragrafi i dytë i Nenit 1 i rezervon Shteteve të drejtën për të promulguar ligje të tilla që ata i konsiderojnë si të nevojshme për kontrollin e përdorimit të pasurisë në përputhje me interesin e përgjithshëm. Ligje të tilla, vërejtë ajo, janë veçanërisht të zakonshëm në fushën e strehimit, që në shoqëritë tona moderne përbën një shqetësim kryesor të politikave sociale dhe ekonomike. Me qëllim që këto politika të zbatohen legjislatura duhet të ketë një liri të

gjerë vlerësimi, si në lidhje me ekzistencën e një problemi të interesit publik që çon në marrjen e masave të kontrollit, ashtu dhe në zgjedhjen e rregullave të detajuar për zbatimin e masave të tilla. Gjykata përsëriti⁶⁹ se do të respektojë gjykimin e legjislaturës përse ajo është në interesin e përgjithshëm, por nuk do ta pranojë nëse gjykimi haptazi tregon se është pa baza të arsyeshme.

103. Aplikanti argumentoi se masat përkatëse legjislative nuk kishin qëllim legjitim; në thelb, fakti që Shteti nuk kishte një politike efektive mbi strehimin, e kishte privuar atë nga e drejta e tij për të disponuar apartamentin, duke qënë se vetëm interesat e qeramarrësit ishin mbrojtur. Qeveria, argumentoi ai, nuk kishte të drejtë të justifikonte legjislacionin e emergjencës duke iu referuar interesit të përgjithshëm.

104. Gjykata megjithatë vëzhgoi se klauzolat e legjislacionit që pezullonin dëbimet nga prona gjatë periudhës 1984 deri 1988 ishin nxitur nga nevoja për tu marrë me një numër të madh qeradhëniesh që u kishte kaluar afati në 1982 dhe 1983 dhe nga shqetësimi për të mundësuar që qeramarrësit përkatës të gjenin banesa të reja ose të merrnin strehim dytësor. Nëse do të ishin zbatuar të gjitha urdhërat për dëbime nga prona në mënyrë simultane, kjo do të kishte shkaktuar pa dyshim tension të konsiderueshëm social dhe do të kishte vënë në rrezik rendin publik, tha Gjykata. Si rrjedhim, klauzolat legjislative kishin një synim legjitim në interesin e përgjithshëm

68. A315-C (1995), para.32.

69. Shih *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A98 (1986), para.46; para.99 si më sipër.

70. Para.32.

siç kërkohet nga Neni 1 i Protokollit Nr.1.

105. Kur mori në shqyrtim kushtin e proporcionalitetit, Gjykata vëzhgoi se çdo lloj ndërhyrjeje me pronën duhet të ketë një ekuilibër të drejtë, dhe se duhet të ekzistojë një marrëdhënie e arsyeshme midis mjeteve të përdorura dhe synimit të ndjekur⁷⁰.

106. Aplikanti argumentoi se ndërhyrja në fjalë ishte joproporcionale. Ai theksoi se ai ishte pronari i një prone të vogël dhe donte të zinte apartamentin e tij me qëllim që të jetonte atje me familjen e tij. Ai iu referua faktit se kishte qenë i detyruar të merrte borxh për të blerë një apartament tjetër. Shteti nga ana e tij bëri apel për strehim në mungesë, në kushte të jashtëzakonshme në Itali në atë kohë.

107. Gjykata vërejti se strehimi në mungesë është gati një problem universal i shoqërisë moderne. Me qëllim që të shihte nëse masat ishin proporcionale me synimin e kërkuar për tu arritur – mbrojtja e qeramarrësve që kanë të ardhura të ulta dhe shmangia e riskut të ndonjë paragjykimi për rendin publik – Gjykata duhet të siguronte nëse qeramarrësi i aplikantit ishte trajtuar në mënyrë të tillë që të ruhej ekuilibri i drejtë. Gjykata vërejti se aplikanti ia kishte bërë të qartë autoriteteve se ai kishte nevojë për apartamentin dhe se ai ishte i papunë e se ishte më aftësi të kufizuara. Autoritetet nuk kishin ndërmarrë asnjë hap në përgjigje të tij. Aplikanti nuk kishte qenë në gjendje që të rimerrte pronën

e tij derisa qeramarrësi e la atë me dëshirën e tij, megjithëse i kishte përmbushur kushtet për zbatimin e urdhrit për dëbim nga shtëpia gjatë periudhës kur procedura ishte pezulluar. Gjykata vërejti gjithashtu se aplikantit iu desh të blinte një apartament tjetër dhe të padiste për të rimarrë qeranë. Në përfundim, kufizimet mbi përdorimin nga ana e aplikantit të apartamentit të tij çonte në shkelje të kushtit të proporcionalitetit dhe dhunim të Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

108. Kështu, çështja *Scollo kundër Italisë* është një shembull ku është debatuar se pa sukses masat në fjalë nuk i shërbyen një objektivi legjitim në interes të publikut. Por aplikanti ia doli mbanë me argumentin e tij se edhe pse kishte pasur një objektivi legjitim në marrjen e masës, mjetet e zgjedhura për ti shërbyer atij objektivi ishin në disproporcion më atë synim⁷¹.

Proporcionaliteti

109. Siç u tregua më sipër⁷², me qëllim që një ndërhyrje me pronën të bëhet e lejueshme, nuk duhet ti shërbejë vetëm një synimi legjitim në interesin publik, por gjithashtu duhet të ekzistojë një marrëdhënie proporcionale midis mjeteve të përdorura dhe synimit që kërkohet të realizohet⁷³. Duhet të vendoset një ekuilibër i drejtë midis kërkesave të interesit të përgjithshëm të komunitetit dhe kushteve të

71. Për një shembull tjetër të argumentimit të pasuksesshëm të faktit se një masë legislative e cila kishte fuqinë e privimit të aplikantëve nga pasuritë e tyre nuk i shërbeu një objektiv legjitim në interesin e publikut, shihni çështjen Former King of Greece and Others kundër Greqisë (23 nëntor 2000). Aplikantët megjithatë patën sukses në argumentin e tyre se marra e të gjithë pasurisë së tyre në Greqi pa ndonjë pagesë kompensimi ishte joproportionale dhe, përkatësisht, Gjykata shpalli se kishte patur shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr.1.
72. Shih para.105.
73. *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A98 (1986), para.50; dhe *Lithgow kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A102 (1986), para.120.
74. *Sporrong and Lönnroth kundër Suedisë*, A52 (1982), para.69, 73; *Tre Traktorer Aktiebolag kundër Suedisë*, A159 (1989), para.59; *Hentrich kundër Francës*, A296-A (1994), para.45-49; *Holy Monasteries kundër Greqisë*, A301-A (1994), para.70; *Air Canada kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A316-A (1995), para.29.
75. A108 (1986), para.52.

mbrojtjes së të drejtave themelore të individit, ku kërkesa për një ekuilibër të tillë është mishëruar në të gjithë Konventën⁷⁴. Kjo ka të ngjarë të jetë pika kyçe e shumicës së çështjeve.

110. Një shembull i mirë i aplikimit të provës së proporcionalitetit në praktikë është çështja AGOSI kundër Mbretërisë së Bashkuar⁷⁵. Aplikanti ishte një kompani gjermane, AGOSI, në biznesin e shkrirjes së metaleve dhe gjithashtu në tregtinë e arit dhe argjendit në monedha. Një të shtunë mbasdite, një Z.X dhe Z.Y vizituan fabrikën e kompanisë në Gjermani dhe kërkuar të bënin një blerje të menjëhershme të 1500 krugerandëve, që ishin monedha ari të prera në Afrikën e Jugut. Vlera e monedhave ishte £ 120 000. U ra dakort për shitjen dhe monedhat u ngarkuan në një makinë me targa britanike. Pagesa u pranua në formën e një çeku të marrë në një bankë angleze. AGOSI kërkoi të thyente çekun, por nuk u pagua. Kontrata e shitjes përmbante një klauzolë ku thuhej se pronësia e monedhave i mbetej AGOSI-t derisa të bëhej pagesa e plotë.

111. Ndërkohë blerësit u përpoqën të çonin monedhat në Mbretërinë e Bashkuar të fshehura në një gomë rezervë të makinës. Por monedhat u zbuluan dhe u konfiskuan nga autoritetet doganore të Mbretërisë së Bashkuar. Disa muaj më parë importimi i monedhave të arit ishte i ndaluar nga Ministri i Shtetit për Tregtinë dhe Industrinë. Blerësit e monedhave, Zotërinjtë X dhe Y u dënuan për evazion mashtrues për ndalimin

e importimit të monedhave të arit (kontrabandë).

112. AGOSI pas pak kërkoi kthimin e monedhave, në bazë të faktit që mbetej pronari legjitim, duke qënë se nuk ishte paguar për to. Autoritetet doganore refuzuan të kthenin monedhat. Z.X dhe Y u dënuan në gjykatën penale. Edhe në atë fazë autoritetet doganore refuzuan që ti kthenin monedhat AGOSI-t. Kompania pa sukses e paditi në gjykatën angleze për kthimin e monedhave.

113. Përpara Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, AGOSI u ankimua, ndërmjet të tjerave, për refuzimin nga ana e autoriteteve doganore për të kthyer monedhat. Kompania argumentoi se ishte pronari i ligjshëm i monedhave dhe ishte i pafajshëm kundrejt çdo shkeljeje, dhe se nuk i ishte dhënë mundësia e duhur për ta çuar çështjen në gjykatat angleze. Gjykata e Strasburgut vërejti se mbajtja (konfiskimi) i monedhave mjaft qartë çonte në ndërhyrje me gëzimin në mënyrë paqësore të pasurive brenda kuptimit të fjalisë së parë të Nenit 1: kjo nuk u kundërshtua. Por Gjykata më pas duhet të përcaktonte nëse parashikimi material i përkiste fjalisë së dytë të paragrafit të parë apo paragrafit të dytë. Ajo vëzhgoi se ndalimi mbi importimin e monedhave të arit qartësisht çonte në kontrollin e përdorimit të pasurisë. Konfiskimi dhe mbajtja e monedhave përbënin masa të marra për të zbatuar një ndalim të tillë. Ajo vërejti gjithashtu se konfiskimi i monedhave sigurisht që përfshinte privim të pasurisë, por

në rrethanat e dhëna, privimi formonte një element përbërës të procedurës për kontrollin e përdorimit të monedhave të arit në Mbretërinë e Bashkuar. Respektivisht, këtu aplikohet rregulli i tretë, ai i kontrollit të përdorimit.

114. Përsa i përket faktit nëse masat mund të justifikohen, Gjykata vërejtë se ndalimi mbi importimin e monedhave ishte pa dyshim në pajtim me Nenin 1 të Protokollit Nr.1. Ky ndalim i shërbeu një objektiv legjitim në interes të publikut. Por ishte gjithashtu i rëndësishëm për të konsideruar faktin nëse ka pasur një marrëdhënie të arsyeshme të proporcionalitetit midis mjeteve të përdorura për të vënë në zbatim ndalimin dhe synimin e kërkuar për tu realizuar. Gjykata duhet të përcaktonte nëse ishte vënë një ekuilibër i drejtë ndërmjet sa më sipër. Gjykata vëzhgoi se: *Shteti gëzon një liri të gjerë vlerësimi në lidhje me, si zgjedhjen e mjeteve të zbatimit, edhe sigurimin që pasojat e zbatimit të masës të jenë në interesin e përgjithshëm për qëllimin e arritjes së objektivit të ligjit në fjalë (para.52).*

115. Gjykata vërejtë se sipas parimeve të përgjithshme të ligjit të njohur nga të gjitha Shtetet kontraktuese, mallrat kontrabandë si rregull mund të bëhen objekt konfiskimi. Por AGOSI argumentoi (edhe Komisioni kishte rënë dakort për këtë) se kjo nuk mund të aplikohet në rastin kur pronari i mallit është “i pafajshëm”. Gjykata vërejtë se vendosja e një ekuilibri të drejtë varet nga shumë faktorë dhe se qëndrimi i

pronarit të pasurisë (në lidhje me kontrabandën) duke përfshirë **shkallën e gabimit ose rëndësisë**, të cilën e parashtrou ai, është një element në tërësinë e rrethanave që duhen marrë parasysh. (Gjykata vërejtë gjithashtu se nuk ka praktikë të njëjtë në Shtetet kontraktuese përse i përket shkeljes së kryer dhe konfiskimit të mallit).

116. Përkatësisht, megjithëse kjo nuk jepet shprehimisht në Nenin 1, Gjykata duhet të konsideronte faktin nëse procedurat e aplikueshme ishin të tilla që do të mund të merreshin parasysh për shkallën e gabimit ose rëndësisë të aplikantit dhe gjithashtu për të shqyrtuar **nëse procedurat e aplikueshme i siguronin kompanisë një mundësi të arsyeshme për ta parashtruar çështjen** tek autoritetet përgjegjëse. Gjykata shqyrtoi procedurën angleze të gjyqit të diktimit dhe shpalli se ishte e mjaftueshme për tu përputhur me Nenin 1 të Protokollit Nr.1. Përkatësisht, nuk ka pasur shkelje të së drejtës për pronën për AGOSI-n.

117. Një shembull tjetër i aplikimit të parimit të proporcionalitetit dhe lirisë së gjerë të vlerësimit që i është dhënë Shtetit në disa nga vendimet e Gjykatës është çështja *Mechaller kundër Austrisë*⁷⁶. Siç u përmend më sipër⁷⁷, kjo çështje kishte të bënte me pronarët e një blloku apartamentesh që pretendonin se legjislacioni austriak mbi kontrollin e qeradhënies ishte në kundërshtim me Nenin 1 të Protokollit Nr.1, sepse ndërhynte në të drejtat e tyre kontraktuale

për të marrë qera. Gjykata u shpreh se aplikohej Neni 1 dhe se kishte pasur ndërhyrje me të drejtën e aplikantit për pronën brenda rregullit të dytë për kontrollin e përdorimit të pasurisë.

118. Përsa i përket çështjes së justifikimit, aplikantët kundërshtuan se, Akti mbi Qeradhënien i vitit 1981, nuk i shërbente një synimi legjitim. Ata thanë se nuk ishte llogaritur për të vënë në vend një padrejtësi sociale, por për të rezultuar në një rishpërndarje të pasurisë. Ata pranuan se kjo përbënte diçka që në parim mund të bëhej, por argumentuan se nuk kishte problem në ekzistencë që do të kërkonte ndërhyrjen e Shtetit. Ata iu referuan një bumi ekonomik që kishte përjetuar Austria. Ata parashtruan statistika që tregonin se në fakt ishte i disponueshëm akomodimi dhe ata pretenduan se Akti nuk e kishte mbështetur e dy nga tre partitë politike që përfaqësonë shumicën e popullatës. Ata argumentuan se ishte një masë e qeverisë socialiste me qëllim që të kënaqte një pjesë të elektoratit. Kështu, kjo nuk përbënte një masë në interesin e përgjithshëm.

119. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut shqyrtoi memorandumun shpjegues të paraqitur Parlamentit Austriak nga qeveria kur u prezantua legjislacioni. Kjo i referohej nevojës për të reduktuar pabarazitë midis qerave të pagueshme për apartamente të njëvlerëshme. Akti kishte si qëllim që të bëhej akomodimi më i lehtë për tu disponuar me çmime të arsyeshme. Gjykata u shpreh se këto shpjegime dukeshin që nuk mund

të karakterizoheshin si të paarsyeshme. Kështu, Akti kishte një synim legjitim në interesin e përgjithshëm.

120. Përsa i përket kushtit të proporcionalitetit, Gjykata përsëriti provën e ekuilibrit të drejtë. Aplikantët argumentuan se Akti përbënte një nxitje staturore për tu pajtuar me kushtet e kontratave ligjërisht të përfunduara dhe kështu shkelte parimin e lirisë së kontratës. Gjykata vëzhgoi megjithatë se legjislacioni rregulloes social, dhe në veçanti fusha e kontrollit të qerave duhet të jetë e hapur për legjislaturën që të marrë masa që ndikojnë zbatimin e kontratave të përfunduara të mëparshme, me qëllim që të përmbushet politika e miratuar. Gjykata më pas u shpreh se ekzistenca e mundshme e zgjedhjeve alternative nuk e bënë në vetvete të pajustificuar legjislaturën e kontestuar. Me kusht që legjislatura të mbetet brenda detyrimeve të lirisë së vlerësimit, nuk i përkiste Gjykatës që të thoshte nëse legjislacioni përfaqësonte zgjedhjen më të mirë për tu shqyrtuar një problem, ose nëse akti legjislativ duhej ushtruar në ndonjë mënyrë tjetër.

121. Aplikantët iu referuan faktit që fuqia e Aktit të vitit 1981 ishte që të reduktoheshin qeratë deri në 80% në dy raste dhe 22% në një tjetër. Komisioni e kishte shpallur atë shkallë ndërhyrjeje si të pajustificuar. Shteti argumentoi se edhe me një nivel të reduktuar, qeratë mund të krahasoheshin në mënyrë të arsyeshme me qeratë që mund të

76. A169 (1989), para.48.

77. Shih më sipër, para.46.

viheshin për ndërtesa të tjera. Gjykata u shpreh se vendosja e ekuilibrit të drejtë të kërkuar ishte bërë. Ajo mori parasysh, ndërmjet të tjerave, se pronarët ende ishin në gjendje të kalonin qeramarrësve shpenzime të ndryshme, si për shembull kostot e sigurimeve, dhe mund ti kërkonin qeramarrësve që të paguanin një kontribut përse i përket punëve të mirëmbajtjes. Akti gjithashtu parashtrroi klauzola tranzitore që nënkuptonin se pronarëve iu lejohej që të rimerrnin, në bazë të kontratave ekzistuese, një qera prej 50% më të lartë se ajo që do tu lejohej atyre nëse do të bënin një kontratë të re qeradhënieje. Kështu nuk ka pasur shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

122. Çështja e *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis kundër Greqisë*⁷⁸ i është referuar gjithashtu sa më sipër⁷⁹. Në këtë rast, në lidhje me një caktim me arbitrazh që ishte shfuqizuar dhe ishte bërë i pazbatueshëm nga legjislacioni, Gjykata vendosi që ndërhyrja nuk kishte të bënte as me shpronësim, as me kontroll mbi përdorimin e pronës, dhe duhej të konsiderohej në bazë të fjalisë së parë të Nenit 1.

123. Gjykata më pas vijoi për të përcaktuar nëse ekuilibri i drejtë i kërkuar ishte vendosur në këtë rast. Shteti argumentoi se masa në fjalë ishte pjesë e një organi masash të hartuara për të pastruar jetën publike nga emri i keq që i ishte vënë regjimit ushtarak dhe për të shpallur fuqinë dhe dëshirën e popullit grek për të mbrojtur institucionet demokratike. Të drejtat

e aplikantëve thuhej se vijonin nga një kontratë preferenciale e paragjyqese për ekonominë kombëtare e cila kishte ndihmuar mbështetjen e diktaturës. Aplikantët argumentuan se do të ishte e padrejtë për cilëndo marrëdhënie ligjore të bërë në regjimin diktatorial që të shfuqizohej kur regjimit i erdhi fundi.

124. Gjykata nuk e vinte në dyshim pushtetin e Shtetit për të përfunduar një kontratë që e konsideronte si paragjyqese për interesat ekonomikë të Shtetit. Në fakt kjo është përcaktuar mirë në të drejtën ndërkombëtare publike: një Shtet ka pushtet sovran për të përfunduar një kontratë të bërë me individë privatë, me kusht që të paguhet kompensimi. Kjo megjithatë nuk shtrihet në klauzola të caktuara thelbësore të kontratës, si për shembull një klauzolë arbitrazhi. Në të kundërt, do të ishte e mundur për një palë që ti shmangej juridiksionit në një mosmarrëveshje në lidhje me të cilën është rënë dakort për arbitrazhin. Gjykata gjithashtu vërejti se Shteti vetë vendosi procedurën e arbitrazhit, pasojat e të cilës, Shteti më pas iu shmang. Si pasojë, duke anuluar caktimin me arbitrazh, legjislatura e kishte përmbysur ekuilibrin e drejtë të kërkuar. Përkatësisht, nuk kishte pasur shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

125. *Pressos Compania Naviera SA kundër Belgjikës*⁸⁰, është një tjetër shembull sesi Shteti e tejkaloi lirinë e vetë të vlerësimit. Siç u parashtrua më sipër⁸¹, kjo ishte një çështje ku një numër pronarësh anijesh,

78. A301-B (1994), para.74.

79. Shih më sipër, para.28.

anijet e të cilëve ishin përfshirë në disa përplasje në ujjat territorialë të Belgjikës, bënë padi për dëme të shkaktuara nga neglizhenca e pilotëve që ishin përgjegjësi e Shtetit Belg. Pasi ishte pësuar dëmi, Shteti miratoi legjislacionin për të hequr të drejtën e kompensimit në rrethanat e aplikuara. Gjykata tha se pretendimet e aplikantëve konsideroheshin si prona dhe se kishte ndodhur një ndërhyrje me të drejtat e tyre sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

126. Shteti iu referua nevojës për të mbrojtur interesat e tij financiarë, nevojën për të rivendosur sigurinë ligjore në fushën e dëmit dhe nevojën për të qënë në të njëjtën linjë veprimi me vendet fqinje, përkatësisht Hollandën. Gjykata vërejtë se sipas sistemit të Konventës i përket autoriteteve vendase për të bërë vlerësimin fillestar si të ekzistencës së problemit me interes për publikun ku u mandatua urdhri për masat e privimit të pasurisë, ashtu edhe për të siguruar marrjen e masave rregulluese. Nocioni i interesit për publikun ishte domosdoshmërisht i gjerë. Shteti si pasojë kishte një liri të gjerë vlerësimi.

127. Përsa i përket proporcionalitetit, Gjykata iu referua provës së ekuilibrit të drejtë dhe vërejtë se kushtet e kompensimit në bazë të legjislacionit përkatës ishin të duhurat për këtë çështje. Ajo gjithashtu tregoi se marrja e pronës pa pagesën e një shume të arsyeshme në lidhje me vlerën e saj do të jetë zakonisht e justifikueshme vetëm në rrethana të jashtëzakonshme. Në këtë çështje, Akti i vitit 1988 shuajti pa fuqi për tu kthyer mbrapsht

dhe pa kompensim pretendimet e mëdha për dëme që ishin kryer viktimave të aksidentit nga Shteti Belg. Në disa çështje procedimet ishin lënë pezull tashmë. Shteti iu referua rezultateve që mund të sillnin pretendimet e mëdha e të konsiderueshme nëse Akti nuk do të ishte miratuar (3 500 milion BEF). Gjykata konkludoi se ky problem dhe problemi për ta vënë ligjin në të njëjtën linjë më atë të vendeve fqinje, do të kërkonte legjislacion të mëtejshëm për të ndryshuar ligjin mbi dëmin, por këto konsiderime nuk mund të **justifikonin legjislacionin me efektin retrospektiv** me synimin dhe pasojën e privimit të aplikantëve nga pretendimet e tyre për kompensim. Një ndërhyrje e tillë themelore binte në kundërshtim me vendosjen e ekuilibrit të drejtë dhe Neni 1 i Protokollit Nr.1 është shkelur rrjedhimisht.

Masat tatimore

128. Pushteti i Shtetit për të siguruar pagesën e taksave ose kontributeve të tjera apo gjobave (brenda kuptimit të rregullit të tretë të Nenit 1 të Protokollit Nr.1) është dhënë për të qënë veçanërisht i gjerë. Për një masë tatimore megjithatë i nënshtrohet kushtit të proporcionalitetit.

129. Në çështjen *Gasus Dossier-und Fordertechnik kundër Hollandës*⁸², të cilit i është referuar si më sipër⁸³, aplikanti, Gasus, ishte një kompani gjermane që kishte nënshkruar një marrëveshje me një kompani hollandeze, Atlas,

80. A332 (1995), para.38.

81. Shih më sipër, para.30.

për shitjen tek Atlas të një betonpërzierëse. Kushtet dhe klauzolat standarte të shitjes nga Gasus përfshinin një “klauzolë të mbajtjes së të drejtës së pronësisë” që do të thoshte se ata ruanin pronësinë e betonpërzierëses derisa pagesa për të të ishte bërë e plotë.

130. Atlas u përfshi në vështirësi financiare dhe betonpërzierësja u konfiskua nga përmbaruesi hollandez si pasojë e detyrimeve tatimore të papaguara. Gasus u ankimua për këtë dhe kaloi procedime të gjata ligjore në gjykatën hollandeze për të marrë mbrapsht betonpërzierësen, por pa përfitim. Më pas ata u ankimuan në Strasburg.

131. Mjaft interesant është fakti që në fillim Shteti argumentoi se kompania aktualisht nuk kishte të drejtën e pronësisë mbi betonpërzierësen, por thjesht zotëronte interesa në formë letrash me vlerë. Por Gjykata u tregua e shpejtë në hedhjen poshtë të këtij argumenti. Ajo rikujtoi se termi “pasuri” ka një kuptim “autonom” për qëllime të Nenit 1 dhe sigurisht nuk është i kufizuar në pronësinë e të mirave fizike. Kështu është mjaft e qartë që nuk ka lidhje nëse Gasus kishte të drejtën e pronësisë, apo thjesht kishte interes në letra me vlerë mbi betonpërzierësen. Cilado qoftë forma, ata kishin një pasuri që mbrohej nga Neni 1 i Protokollin Nr.1.

132. Përsa i përket faktit se cili nga tre rregullat aplikohet këtu, Gasus argumentoi se ata ishin privuar nga pasuria e tyre në bazë të rregullit

të dytë. Por Gjykata u shpreh se konfiskimi i betonpërzierëses ishte pjesë e mekanizmit të Shtetit për mbledhjen e tatimeve, dhe kështu nuk u konsiderua se i përkiste për tu trajtuar në bazë të paragrafit të dytë të Nenit 1, i cili i mundëson Shtetet që të “sigurojnë pagesën e tatimeve ose kontributeve të tjera a gjobave”.

133. Në këtë kontekst, Gjykata rikujtoi se hartuesit e Konventës i kishin bashkëngjitur një rëndësi madhështore këtij aspekti të paragrafit të dytë të Nenit 1: në fakt në një fazë kur kjo frazë nuk ishte përfshirë ende, kuptohej tashmë nga të gjithë të interesuarit, tha Gjykata, se Shtetet mund të miratonin cilindo ligj fiskal që e konsideronin si të duhur, gjithnjë me kusht që ata të mos çonin në një “konfiskim arbitrar”. Këtu, u tha nga Gjykata, nuk kemi të bëjmë me konfiskim arbitrar, megjithëse ligji i lejonte autoritetet tatimore të konfiskojnë mallra në ambientet e taksapaguesve që aktualisht nuk i përkisnin atyre, por një pale të tretë. Gjykata gjeti mbështetje për këndvështrimin e vet në faktin që ky lloj konfiskimi ishte i lejuar në sisteme të ndryshme ligjore.

134. Gjykata më pas vijoi duke kujtuar se Shteti ka një liri të gjerë vlerësimi në lidhje me masat tatimore dhe se gjykimi i tij duhet të respektohet, përveç rasteve kur “është pa baza të arsyeshme”. Ajo citoi çështjen *Sporrong and Lonnroth kundër Suedisë*⁸⁴ dhe iu referua kushtit të ekuilibrit të drejtë dhe proporcionalitetit. Ajo gjithashtu konsideroi faktin nëse Gasus

82. A306-B (1995), para.62; *National Provincial Building Society and Others kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 1997-VII (1997), para.80.

83. Shih më sipër, para.81.

mbarte “një barrë individuale dhe të tepërt”.

135. Duke aplikuar këto prova, Gjykata u shpreh se konfiskimi i betonpërzierëses ishte në pajtim me Nenin 1 të Protokollit Nr.1. Ajo mori parasysh në veçanti (1) se Gasus ishte përfshirë në një ndërmarrje tregtare që sipas natyrës së saj përfshinte riskun në vetvete; (2) se klauzola e mbajtjes së të drejtës së pronësisë do të krijonte siguri kundrejt kreditorëve dhe jo kundrejt autoriteteve tatimore; (3) se Gasus mund ta kishte eliminuar riskun duke mos pranuar shtrirjen e kredisë për Atlas; (4) se mund të kishte marrë sigurim të mëtejshëm, d.m.th. me anë të sigurimeve; dhe (5) se Gasus lejoi që betonpërzierësja të ishte në ambientet e Atlas-it.

136. Ky rast tregon që, megjithëse Gjykata aplikon të njëjtin testim të ekuilibrit të drejtë për një masë tatimore si edhe për ndërhyrje të tjera me pronën, Shtetit i jepet një liri e veçantë vlerësimi në çështje të këtij lloji.

84. A52 (1982).

85. Shih më sipër, para.97.

86. A98 (1986), para.54;

Lithgow kundër Mbretërisë

së Bashkuar, A102 (1986),

para.120; *Holy Monasteries*

kundër Greqisë, A301-A

(1994), para.70-75; *Hentrich*

kundër Francës, A296-A

(1994), para.48; *Pressos*

Compania Naviera SA kundër

Belgjikës, A332 (1995),

para.38; *Guillemin kundër*

Francës, 1997-I (1997),

para.52-57.

Kompensimi

137. Siç është vërejtur më sipër⁸⁵, Neni 1 i Protokollit Nr.1 nuk kërkon shprehimisht pagesën kundrejt marrjes së pasurisë ose ndërhyrje të tjera me pronën. Por në rastin e marrjes së pasurisë (ose privimit nga ajo), kërkohet në mënyrë të nënkuptuar kompensimi. Shihni për shembull, *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁸⁶, ku Gjykata vërejtë se:

...sipas sistemeve ligjore të Shteteve Kontraktuese, marrja e pronës që është në interesin e publikut pa pagesën e kompensimit trajtohet si e justifikueshme vetëm në rrethana të jashtëzakonshme që nuk kanë lidhje me qëllimet aktuale. Përsa i përket Nenit 1 të Protokollit Nr.1 mbrojtja e së drejtës së pronës që ajo siguron do të ishte gjerësisht e gënjeshtërt dhe joefektive në mungesë të ndonjë parimi të barazlerëshëm. Është i qartë fakti që kushtet e kompensimit janë materiale për të vlerësuar nëse legjislati i kontestuar respekton një ekuilibër të drejtë midis interesave të ndryshëm që janë në rrezik dhe përkatësisht nëse nuk imponon një barrë joproporcionale për aplikantin...(para.54).

138. Nëse është kompensimi apo jo i disponueshëm vendoset kur bëhet vlerësimi i proporcionalitetit të ndërhyrjeve të tjera (më të vogla) me pronën.

139. Një shembull i Gjykatës që merr parasysh se mungesa e kompensimit në lidhje me një ndërhyrje me pronën është e pamjaftueshme për privim është çështja *Chassagnou kundër Francës*⁸⁷. Në këtë çështje aplikantët ishin pronarë tokash të cilët, sipas ligjit Francez, kishin të drejtën ekskluzive për të bërë gjueti në tokën e tyre. Kjo e drejtë ishte një aspekt i pronësisë së truallit. Por autoritetet franceze konsideruan se do të ishte përfituese që të mblidheshin pronarët e vegjël të tokave dhe të formohej një shoqatë që do të jepte të drejta të përbashkëta për gjueti. Ata e bënë të detyrueshëm që pronarët e tokave, si aplikantët, të bëheshin anëtarë të shoqatës dhe tu jepnin të drejtën e tyre ekskluzive për gjueti

anëtarëve të tjerë të shoqatës në truallin e tyre.

140. Aplikantët (të cilët ishin aktivistë të mirëqënies së kafshëve dhe kundër gjuetisë) pretendonin se transferimi i detyrueshëm i të drejtave për gjueti ishte në kundërshtim me Nenin 1 të Protokollit Nr.1.

141. U ra dakort përpara Gjykatës që të aplikohet rregulli i tretë, ai i kontrollit të përdorimit të pasurisë. Në lidhje me interesin publik, aplikantët argumentuan se ligji ishte vetëm për përfitim të gjuetarëve, dhe kështu, nuk ishte në interesin e publikut. Gjykata e hodhi poshtë këtë argument. Ajo u shpreh se autoritetet franceze kishin të drejtën që të konkludonin se ishte në interesin e përgjithshëm që të shmangej gjuetia e paligjshme.

142. Përsa i përket proporcionalitetit, Gjykata u shpreh se prishej ekuilibri i drejtë për aplikantët që të detyroheshin të transferonin të drejtat e tyre të gjuetisë për të mundësuar që të tjerët të bënin gjueti në tokën e tyre, kur ata kishin kundërshtime etike dhe morale ndaj gjuetisë. Në veçanti, Gjykata vërejti mungesën e ndonjë kompensimi. (Qeveria iu drejtua se këtë të drejtë si pronarët e tokave e kishin edhe aplikantët, për të bërë gjueti në tokën që i përkiste edhe të tjerëve dhe se kjo do të ishte e mjaftueshme për kompensim, por kjo nuk i ndihmoi aplikantët të cilët nuk dëshironin të bënin gjueti). Në këto rrethana, e drejta e aplikantëve për pronën ashtu si është garantuar nga Neni 1 i Protokollit Nr.1. ishte shkelur.

143. Kur kërkohet pagesa e kompensimit për të përmbushur kushtin e proporcionalitetit, kjo nuk do të nënkuptojë domosdoshmërisht kompensim të plotë në të gjitha llojet e rrethanave. Objektivat legjitimë të “interetit publik”, ashtu siç zbatohen në masat e reformës ekonomike apo masat e hartuara për të arritur më shumë drejtësi sociale, mund të kërkojnë rimbursim më të ulët se vlera e plotë e tregut. Por masa e kompensimit duhet të ketë lidhje të arsyeshme të paktën me vlerën e pronës⁸⁸.

144. Në çështjen *Lithgow kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁸⁹, aplikantët ishin kompani ndërtuese anijesh dhe aeronautikës, interesat e të cilëve ishin shtetëzuar. Ata nuk kundërshtuan faktin që Shteti kishte një objektiv legjitim për marrjen e pronës, por argumentuan se kompensimi i paguar ishte mjaft i papërshtatshëm. Qeveria Britanike kishte vendosur për një sistem kompensimi ku aksionet e aplikantëve (që ishin shtetëzuar) ishin vlerësuar duke iu referuar vlerës së tyre të rreth tre viteve më përpara datës së transferimit të aksioneve. Ky rast ishte bërë kështu nga qeveria për t’iu shmangur një vlere të tillë që do të ndikohej në mënyrë artificiale nga fakti i njohur se prona do ti nënshtrohej shtetëzimit. Aplikantët argumentuan se data përkatëse duhet të jetë më afër datës së transferimit, sepse vlera e aksioneve aktualisht ishte ngritur. Aplikantët vunë theksin në faktin që në përgjithësi në të drejtën ndërkombëtare në rastë të ngjashme, është dita e marrjes ose transferimit

87. 1999-III, para.82.
Shihni gjithashtu *Sporrong v Lonroth kundër Suedisë*, A52 (1982), para.73; *Immobiliare Saffi kundër Italisë*, 1999-V, para.56 dhe 57.

të pasurisë që merret si data e vlerësimit të saj.

145. Gjykata ra dakort me Komisionin që: *marrja e pasurisë pa kompensimin me një shumë të lidhur në mënyrë të arsyeshme me vlerën e saj, normalisht përbën një ndërhyrje joproporcionale e cila nuk mund të konsiderohet si e justifikueshme sipas Nenit 1. Neni 1 megjithatë, nuk garanton të drejtën e kompensimit të plotë në të gjitha rrethanat duke pasur parasysh se objektivat legjitimë të “interesit publik” si për shembull masat në reformën ekonomike ose masat e hartuara për të arritur drejtësi më të madhe sociale, mund të kërkojnë rimbursim më të ulët se vlera e plotë e tregut (para.121).*

146. Është domethënës fakti se Gjykata u shpreh gjithashtu se standarti i kompensimit mund të variojë në varësi të natyrës së pasurisë dhe rrethanave të marrjes së saj. Standarti i kompensimit të kërkuar në një çështje shtetëzimi mund të jetë i ndryshëm nga ai i kërkuar në lidhje me rastet e tjera të marrjes së pasurisë, d.m.th. përfitim të detyrueshëm të truallit për arsye publike (para.121).

147. Gjykata u shpreh (duke hedhur poshtë argumentet e aplikantëve) se “liria e vlerësimit” aplikohet jo vetëm për çështjen nëse shtetëzimi është në interes të publikut, por edhe në zgjedhjen e kushteve të kompensimit. Gjykata vëzhgoi se: *...pushteti i Gjykatës për diktimin e vendimit në çështjen në fjalë është i kufizuar në sigurimin e faktit nëse vendimi në lidhje me kompensimin del*

jashtë kompentecave të lirisë së gjerë të vlerësimit të Mbretërisë së Bashkuar; ajo do të respektojë gjykimin e legjislaturës në këtë kuadër përveç rastit kur ky gjykim do të dalë pa baza të arsyeshme. (para.122).

148. Aplikantët gjithashtu u mbështetën në kushtin e fjalisë së dytë të Nenit 1 ku thuhet se një privim nga pasuria i nënshtrohet kushteve të parashikuara “nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare”. Ata kishin argumentuar se ky kusht nënkuptonte se kompensimi i pagueshëm për ta duhet të ishte “i përshtatshëm, i shprejtë dhe efektiv”, siç kërkohet nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare. Por Gjykata e hodhi poshtë këtë argument. Ajo vërejtë se në bazë të vetë parimeve të përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare ky kusht aplikohet vetëm për ata që nuk janë shtetas të tyre. Në shqyrtimin e punës përgatitore për Nenin 1, ai u bë i qartë në faktin që Shtetet kishin si qëllim që kjo frazë të aplikohet vetëm për ata që nuk ishin shtetas të tyre.

Siguria ligjore

149. Një ndërhyrje me të drejtën e pronës gjithashtu duhet të përmbushë kushtin e **sigurisë ligjore ose ligjshmërisë**⁹⁰. Kjo tregohet shprehimisht në fjalinë e dytë të paragrafit të parë të Nenit 1 në lidhje me privimin nga pasuria: një marrje prone duhet ti “nënshtrohet kushteve të parashikuara nga ligji”. Por parimi i ligurisë ligjore është i mishëruar në Konventë

88. *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A98 (1986), para.54; *Holy Monasteries kundër Greqisë*, A301-A (1994), para.71.
89. A98 (1986).

si një i tërë dhe ky kusht duhet të përmbushet, cilido nga tre rregullat mund të aplikohet.

150. Në lidhje me kuptimin e termit siguri ligjore, shihni çështjen *Winterwerp kundër Hollandës*⁹¹. Kjo çështje kishte lidhje me të drejtën e lirisë të garantuar nga Neni 5 i Konventës dhe të drejtën për një seancë të drejtë gjyqësore të garantuar nga Neni 6. Aplikanti ishte kufizuar në një spital për të sëmurët me të meta mendore. Ai ishte burgosur në bazë të urdhërave gjyqësorë të cilët ishin rishqyrtuar periodikisht, por nuk ishte njoftuar nëse procedimet ishin në progres, apo ishte lejuar të dilte në gjyq a të përfaqësohej. Në disa raste, kërkesat e e tij për lirim nuk i ishin parashtruar gjykatës nga prokurori i shtetit. Si rezultat i burgimit të tij, aplikanti automatikisht humbi të drejtën për të administruar pasurinë e tij.

151. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut gjeti shkelje të Nenit 5 në faktin që aplikanti nuk kishte mundur që çështja e tij të rishqyrtohej nga gjykata dhe se nuk kishte mundur të dëgjohej nga gjykata. Më pas, mohimi i të drejtës së tij për të administruar pasurinë e tij pa i dhënë atij mundësinë e një seance gjyqësore binte në kundërshtim me Nenin 6 të Konventës.

152. Një nga çështjet për diskutim për Gjykatën në lidhje me Nenin 5 ishte fakti nëse burgosja e aplikantit ishte në “përputhje me një procedurë të caktuar me ligj”⁹². Gjykata u shpreh se këto fjalë në thelb i referohen të drejtës zakonore; ajo

shpreh nevojën e pajtueshmërisë me procedurën përkatëse në bazë të kësaj të drejte. Por vetë e drejta zakonore duhet të jetë në përputhje me Konventën duke përfshirë parimet e përgjithshme të shprehura ose nënkuptuara aty. Nocioni në themel të termit në fjalë ishte një nga procedurat e drejta e të duhura, shprehimisht, se çdo masë që privon një person nga liria e tij duhet të nxirret dhe ekzekutohet nga një autoritet kompetent dhe nuk duhet të jetë arbitrare.

153. Gjykata vëzhgoi gjithashtu se “në një shoqëri demokratike të krijuar nga shteti ligjor asnjë vendim arbitrar nuk mund të konsiderohet ndonjëherë si i ligjshëm” (para.39). I njëjti parim aplikohet në lidhje me Nenin 1 të Protokollit Nr.1.

154. Në rastin e shqyrtimit të një çështjeje të kohëve të fundit ku theksohet rëndësia e parimit të ligjshmërisë, ose sigurisë ligjore, shihni *Iatridis kundër Greqisë*⁹³. Siç u përmend më sipër⁹⁴, kjo ishte një çështje ku aplikanti vuri në përdorim një kinema të hapur nga e cila ai ishte dëbuar dhe ajo i ishte transferuar në mënyrë të detyrueshme autoriteteve bashkiake. Gjykata u shpreh se klientela e kinemasë përbënte një pasuri të mbrojtur nga Neni 1. Ajo procedoi me analizimin e ndërhyrjes brenda kuptimit të Nenit 1.

155. Gjykata më pas vërejtë se urdhri për dëbim të aplikantit nga kinemaja aktualisht ishte shfuqizuar nga gjykata greke (panvarësisht nga fakti se

90. Shih më sipër, para.18.

91. A33 (1979), para.45.

92. Shih Nenin 5 të Konventës.

ligjshmëria e interesit të aplikantit për tokën nuk ishte pranuar kurrë). Kjo kishte ndodhur dy vjet më parë dhe ende aplikantit nuk i ishte kthyer trualli. Në këto rrethana, Gjykata shfrytëzoi mundësinë për të bërë një deklaratë të spikatur rreth nevojës së rëndësishme që Shtetet të jenë në pajtim me parimin e ligjshmërisë ose sigurisë ligjore. Siç vërejtë Gjykata, nëse nuk përmbushet kushti, nuk kishte nevojë për të shkuar më tej e konsideruar legjitimitetin e objektivit të Shtetit ose çështjen e proporcionalitetit. Gjykata vëzhgoi se:

Gjykata përsëriti faktin që kushti i parë dhe më i rëndësishëm i Nenit 1 të Protokollit Nr.1 është që çdo ndërhyrje me gëzimin në mënyrë paqësore të pasurive duhet të jetë e ligjshme: fjalia e dytë e paragrafit të parë autorizon privimin nga pasuria vetëm "kur i nënshtrohet kushteve të parashikuara nga ligji" dhe paragrafi i dytë njeh faktin që Shtetet kanë të drejtë të kontrollojnë përdorimin e pronës duke vënë në zbatim "ligje". Gjithashtu, shteti ligjor, një nga parimet themelore të një shoqërie demokratike është mishëruar në të gjitha Nenet e Konventës...dhe përfshin detyrime nga ana e Shtetit ose autoritetit tjetër publik që duhet të jenë në përputhje me urdhërat gjyqësor apo vendimet kundër tij...ajo vijon se çështja nëse është vendosur një ekuilibër i drejtë midis kërkesave të interesit të përgjithshëm të komunitetit dhe kushteve të mbrojtjes së të drejtave themelore të njeriut...bëhet e aplikueshme menjëherë kur është vendosur që ndërhyrja në fjalë përmbush kushtin e ligjshmërisë dhe që nuk është arbitrare. (para.58)

156. Në çështjen *Latridis*, dështimi për t'ia kthyer truallin aplikantit ishte në "mënyrë të dukshme" në kundërshtim me ligjin grek, dhe si rrjedhojë, ka shkelur mjaft qartë Nenin 1 të Protokollit Nr.1, pa pasur nevojën për të shqyrtuar ndonjë aspekt tjetër⁹⁵.

157. Me qëllim që të përmbushet parimin e sigurisë ligjore Shteti (ose autoriteti publik) duhet të jetë në pajtim me klauzola ligjore vendase të aksesueshme në mënyrën e drejtë, dhe mjaftueshmërisht të sakta, që të përmbushin kushtet themelore të konceptit të "ligjit". Kjo do të thotë jo vetëm se ndërhyrja në fjalë duhet të bazohet në disa parashikime të së drejtës zakonore, por se duhet të aplikohet një procedurë e drejtë dhe e saktë, dhe se masa përkatëse duhet të nxirret dhe ekzekutohet nga një autoritet kompetent dhe nuk duhet të jetë arbitrare⁹⁶.

158. Këto kushte ilustrohen nga çështja *Hentrich kundër Francës*⁹⁷. Znj. Hentrich bleu një truall në Strasburg për 150 000 FRF. Pastaj asaj iu tha se zyra e të ardhurave do të ushtronte të drejtën e parablerjes, që do të thotë se kjo është një e drejtë për të blerë tokën, sepse ata e konsideronin çmimin që ajo kishte paguar si shumë të vogël. Nuk ekzistonte një sistem i procedimeve për të kundërshtuar ku Znj. Hentrich të mund të hidhte argumentin e saj se çmimi që ajo kishte paguar në fakt nuk ishte shumë i ulët.

159. Znj. Hentrich pretendoi se prona e

93. 25 mars 1999, para.58.

94. Shih më sipër, para.42.

95. Para.62.

saj *de facto* ishte shpronësuar dhe kjo nuk u kontestua. Ajo argumentoi se sistemi i parablerjes nuk ishte në interes të publikut nëse aplikohet, si në rastin e saj, ku nuk bëhej fjalë për mosbesim ose qëllim për t'iu shmangur tatimeve. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut hodhi poshtë këtë argument duke cituar "lirinë e gjerë të vlerësimit" që i jepet Shteteve për të bërë vlerësimin e interesit të publikut.

160. Gjykata më pas nxorri një vendim të rëndësishëm mbi çështjen e ligjshmërisë. Ajo u shpreh se :

...e drejta e parablerjes u operua në mënyrë arbitrare dhe përzgjedhëse dhe zor se ishte e parashikueshme dhe se nuk ishte bazuar në mbrojtjen procedurale bazë. Në veçanti, Neni 668 i Kodit të Përgjithshëm Tatimor, siç është interpretuar deri në atë kohë nga Gjykata e Kasacionit dhe siç është aplikuar për aplikantin, nuk përmbushte në mënyrë të mjaftueshme kushtet e saktësisë dhe parashikueshmërisë të nënkuptuar nga koncepti i ligjit brenda kuptimit të Konventës. Një vendim për parablerje nuk mund të jetë legjitim në mungesë të procedurave kundërshtuese që janë në pajtim me parimin e barazisë së forcave, duke mundësuar argumentin në prezantimin e çështjes së preventivimit të ulët të çmimit dhe si rrjedhojë, në pozicionin e zyrës së të ardhurave – të gjithë elementë që kanë munguar në çështjen aktuale. (para.42)

161. Gjykata më pas vijoi duke shqyrtuar çështjen e proporcionalitetit dhe u shpreh se me qëllim që të bëhej vlerësimi përkatës, ajo duhet të

shikonte shkallën e mbrojtjes nga arbitrariteti. Gjykata shpalli që nuk kishte pasur mbrojtje të mjaftueshme të këtij lloji: ajo vërejti se Znj. Hentrich ishte përzgjedhur për këtë procedurë, gjë që rrallë përdorej. Nuk kishte asnjë implikim që të mendohej se ajo kishte vepruar me qëllim të keq dhe se mund të ekzistonin mjete të tjera të hapura për Shtetin që të dekurajonte evazionin tatimor (p.sh. të ndërmerren procedime për të rimarrë taksat e papaguara). Në këto rrethana Gjykata shpalli se Znj.Hentrich "mbartte një barrë individuale e të tepërt"⁹⁸.

162. Kjo çështje është e rëndësishme veçanërisht për shkak të theksit që i është vënë nevojës për një procedurë të drejtë dhe kushtit që Shteti nuk duhet të veprojë në mënyrë arbitrare – si duke u bazuar në parimin e ligjshmërisë, ashtu edhe në drejtim të proporcionalitetit.

96. *Lithgow kundër Mbretërisë së Bashkuar*, A102 (1986), para.110; *Winterwerp kundër Hollandës*, A33 (1979), para.45 dhe 39; *Spacek kundër Republikës Çeke*, (9 nëntor 1999), ku Gjykata vëzhgoi se kur flitet për "ligjin", Neni 1 i Protokollit Nr.1 aludon për të njëjtin koncept që gjendet edhe në pjesë të tjera të Konventës, një koncept që përfshin të drejtën statutore si dhe vendimet e gjyqit me fuqi ligjore. Kjo nënkupton kërkesat cilësore, shprehimisht ato të aksesibilitetit dhe të parashikueshmërisë (para.54).

97. A296-A (1994), para.42.

98. Para.49.

V Çështje të tjera

Interpretimi i Nenit 1 të Protokollit Nr.1 me Nenin 14

163. Në disa çështje mund të mos ketë pasur shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr.1 të marra veç e veç, por mund të ketë pasur shkelje të këtij Neni nëse interpretohet së bashku me Nenin 14 të Konventës (i cili ndalon diskriminimin për të gëzuar të drejtat e liritë e parashtruara në Konventë)⁹⁹.

164. *Marckx kundër Belgjikës*¹⁰⁰ parashikon një ilustrim të kësaj mundësie. Siç u përmend më sipër, kjo ishte një çështje që kishte të bënte me legjislacionin në lidhje me diskriminimin e fëmijëve të paligjshëm. Në këtë rast, midis të tjerash, u vunë kufizime në të drejtën e nënës për të lënë trashëgimi. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut u shpreh se kjo përfshinte një ndërhyrje me të drejtën e saj të pasurisë sipas Nenit 1 të Protokollit Nr.1, të interpretuar së bashku me Nenin 14 të Konventës (megjithëse nuk ka pasur shkelje të Nenit të Protokollit Nr.1 të interpretuar veçmas)¹⁰¹.

165. Në çështjen *Belgian Linguistics* (Nr.2)¹⁰², parashtrihen parimet e përgjithshme të aplikueshme për Nenin 14 të Konventës. Këtu një numër prindërisht frëngjisht folës në Belgjikë u

ankimuan se aspekte të ndryshme të ligjeve belge mbi përdorimin e gjuhëve në arsim, dhunonin, midis të tjerave, të drejtën e jetës private (Neni 8) dhe të drejtën për arsimim (Neni 2 i Protokollit Nr.1) të interpretuar së bashku me Nenin 14, në faktin që ata i mohonin mbështetje publike dhe njohje të gjuhës për shkollat frëngjisht folëse në zona të caktuara që janë përcaktuar si Flamande. Në shqyrtimin e këtij pretendimi Gjykata bëri të qartë faktin se një masë që në vetvete është në pajtim me kushtet e një neni mund të shkelë atë nënë nëse interpretohet së bashku me Nenin 14 për shkak se është e një natyre diskriminuese.

166. Por Neni 14 nuk ndalon çdo ndryshim në trajtimin e ushtrimit të të drejtave e lirive të Konventës. Parimi i barazisë së trajtimit mund të shkelet vetëm nëse **dallimi i veçantë nuk ka justifikim objektiv dhe të arsyeshëm**. Një ndryshim në trajtim duhet të ndjekë një **synim legjitim** dhe duhet të ekzistojë një marrëdhënie e arsyeshme e **proporcionalitetit** midis mjeteve të përdorura dhe synimit të kërkuar për tu realizuar.

Shkelje të vazhdueshme

167. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut e ka njohur konceptin e **shkeljeve të vazhdueshme** të së drejtës për pronën. Kjo metodë mund ti përshtatet rastit të marrjes së pasurisë që në këtë kuadër i kërkonte Federatës Ruse të pranonte juridiksionin e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

168. Një ilustrim i duhur parashikohet nga çështja *Loizidou kundër Turqisë*¹⁰³. Në këtë çështje aplikanti ishte një Qipriot grek i cili pretendonte se ishte shkelur Neni 1 i Protokollit Nr.1 në lidhje me një shtëpi që ajo zotëronte dhe që ishte detyruar ta linte në Qipron veriore pas pushtimit turk të asaj zone të ishullit në 1974. Ajo pretendoi se vazhdimisht ishte ndaluar që të mos kishte akses në pronën e saj nga forcat turke.

169. Qeveria turke argumentoi midis të tjerave se ajo nuk kishte mundur të ngrinte pretendimet e saj për shkak se ndërhyrja me pronën e saj ndodhi përpara 1990-ës kur Turqia e pranoi juridiksionin e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut në lidhje me ngjarjet që ndodhën më pas. Gjykata rikujtoi se ajo e kishte mbështetur nocionin e një shkeljeje të vazhdueshme në çështjen *Papamichalopoulos and Others kundër Greqisë*¹⁰⁴ dhe efektet e këtij nocioni mbi kufizimet e përkohshme të kompencës së organeve të Konventës. Çështja në fjalë kishte të bënte me një shkelje të vazhdueshme me kusht që aplikanti të vazhdonte të konsiderohej sipas Nenit 1 si pronari i ligjshëm i tokës. Gjykata shpalli se çështja e saj mund të konsiderohet si e tillë dhe se një "ligj" kushtetues i miratuar nga "Republika Turke e Qipros Veriore", që kishte nënkuptuar privimin e aplikantes nga prona e saj, nuk mund të konsiderohet si ligj i vlefshëm. 170. Gjykata vijoi për të gjetur se duke qënë se aplikantes i ishte refuzuar aksesit për tokën që

99. Neni 14 parashikon "Gëzimin e të drejtave dhe lirive të parashtruara në këtë Konventë që do të sigurohen pa diskriminim të çdo bazë si për shembull seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimi politik ose të tjera, origjina kombëtare ose sociale, lidhje me një pakicë kombëtare, pronë, lindje ose statusi tjetër".

100. A31 (1979). Shih gjithashtu *Inze kundër Austrisë*, A126 (1987), që i referohet në më shumë detaje shënimit 21 si më sipër.

101. Para.65.

102. A6 (1968).

nga viti 1974, ajo efektivisht kishte humbur të gjithë kontrollin si dhe të gjitha mundësitë për të përdorur dhe gëzuar pronën e saj. Kjo nuk kishte të bënte me një privim të pasurisë apo kontrollit të përdorimit në rrethanat e jashtëzakonshme të çështjes. Problemi duhej konsideruar në bazë të fjalisë së parë të Nenit 1: kishte ndodhur një ndërhyrje me gëzimin në mënyrë paqësore të pasurive të saj. Gjykata vëzhgoi se një pengesë e krijuar për sa më sipër mund të çojë në shkelje, po ashtu si edhe një pengesë ligjore. Qeveria turke në të vërtetë nuk ishte munduar që ta justifikonte ndërhyrjen dhe si pasojë kishte pasur shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr.1.

Aplikimi i të drejtës për pronën midis palëve private

171. Është i qartë fakti se aplikimi i së drejtës së pronës në Nenin 1 të Protokollit Nr.1 nuk kufizohet në ndërhyrje me pronën ku përfshihet transferimi i disa përfitimeve Shtetit. Ky nen është në gjendje që të aplikohet në masa të prezantuara nga Shteti (ose autoritet tjetër publik) që ndikojnë të drejtat e pronës së një individi duke ia transferuar ato, ose në të kundërt duke përfituar nga ato, një individ tjetër ose individë, ose në të kundërt të rregullojë pronën e një individi.

172. Shih për shembull çështjen *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁰⁵ ku përfshihet legjislacioni që mundëson qeramarrësit të

përfitojnë pronësi të pronave nga pronarët e tyre në të cilat ata kishin jetuar. Shih gjithashtu Aplikimet Nr. 8588/1979, 8589/79, *Bramelid dhe Malmstrom kundër Suedisë*¹⁰⁶ në lidhje me legjislacionin që drejton marrëdhënien midis aksionerëve në një kompani.

103. 1996-VI (1996).

104. A260-B (1993). Shih më sipër, para.69.

105. A98 (1986). Shih më sipër, para.90 ku kjo çështje analizohet në disa detaje.

106. (1982). Shih më sipër, para.23.